

ΑΠΟΘΗΚΗ

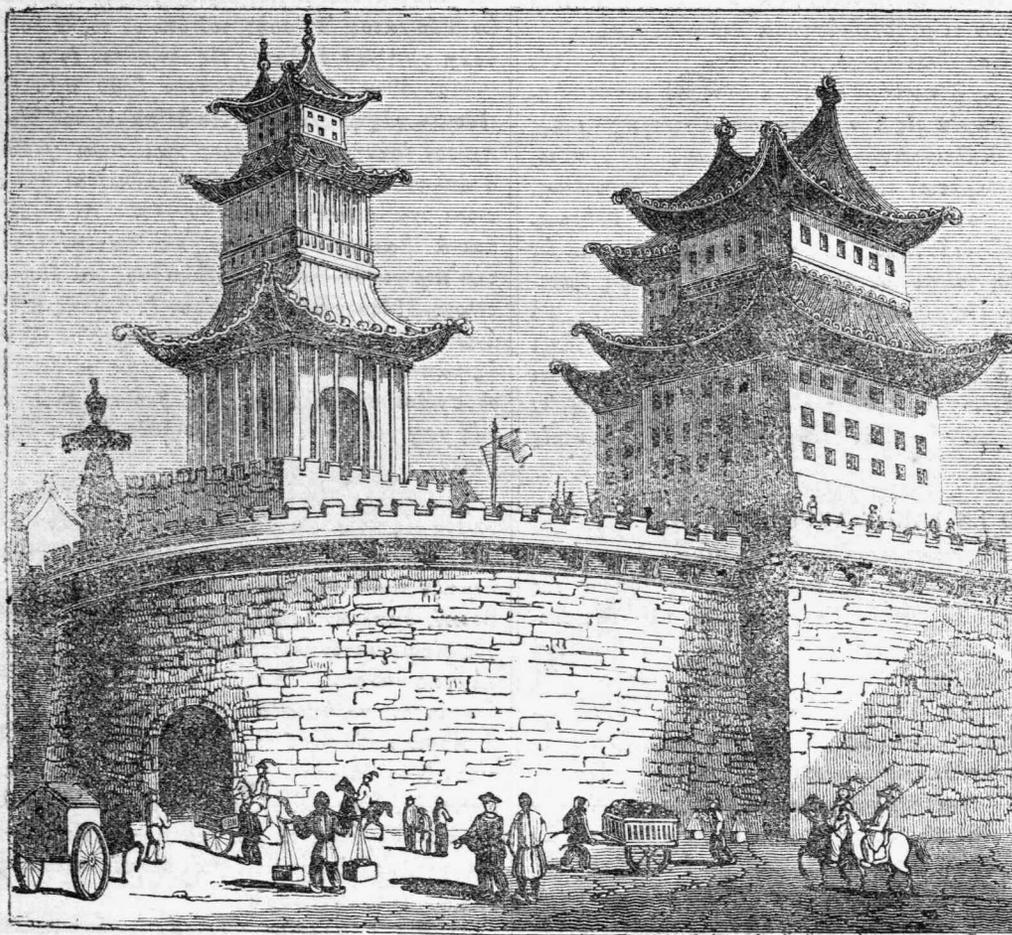
ΤΩΝ

ΩΦΕΛΙΜΩΝ ΓΝΩΣΕΩΝ.

ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ, 1841.]

[ΑΡΙΘ. 58.]

ΤΟ ΠΕΚΙΝΟΝ.

Ἡ Βόρειος Πύλη τοῦ Πεκίνου.

Εἰς Σελ. 82 καὶ 106 τοῦ Δ'. Τόμου τῆς Ἀποθήκης κατεχωρήσαμεν δύο ἄρθρα περὶ τῶν Κινικῶν Πόλεων, καὶ ἰδιαιτέρως περιγραφὴν τοῦ Πεκίνου. Ὅθεν ὀλίγα τινὰ μόνον ἐπισυνάπτομεν εἰς τὴν προτεταγμένην εἰκόνα, ὡς πρὸς ἀνάμνησιν.

Τὸ Πεκίνον, ἡ πρωτεύουσα τῆς Κίνας, καὶ ὁ τόπος τῆς τοῦ αὐτοκράτορος διατριβῆς, κεῖται πλησίον τῆς βορειανατολικῆς κόγχης τοῦ βασιλείου, ἐντὸς πενήκοντα μιλίων ἐκ τοῦ μεγάλου τείχους. Ὡς δ' αἱ πλείοτεραι τῶν ἄλλων Κινικῶν πόλεων, εἶναι κανονικῶς ῥυ-

μοτομημένη. Δύο ἀγυιαί, τεσσάρων μιλίων τὸ μῆκος, καὶ ἑκατὸν εἴκοσι ποδῶν τὸ πλάτος, ἐκτείνονται ἀπὸ τῆς νοτίου εἰς τὴν βόρειον πύλην, διατέμνονται δ' ἀπὸ δύο ἄλλας ἰσομήκεις καὶ ἰσοπλατεῖς. Αἱ λοιπαὶ ὁδοὶ εἶναι μικραὶ, καὶ ἐμποροῦν νὰ θεωρῶνται μόνον ὡς στενωπαί. Ὅλαι εἶναι ἄστρωτοι, καὶ καλύπτονται μὲ ἄμμον καὶ χῶμα· φυλάσσονται ὁμῶς καθαριώταται, καὶ βρέχονται συνεχῶς. Αἱ κυριώτεραι ὁδοὶ συνίστανται σχεδὸν ἐξ ὀλοκλήρου ἀπὸ σειρὰς ἐργαστηρίων, τὰ ὁποῖα εἶναι βαμμένα, χρυσωμένα, καὶ μεγαλοπρεπῶς ἐστολισμένα. Γα-

λανόν και πράσινον, ὁμοῦ και χρυσοῦν, εἶναι τὰ ἐπικρατοῦντα χρώματα ἐπὶ τῶν τοίχων. Τὸ κανονικὸν σχῆμα τῶν ὁδῶν, αἱ πεδιναὶ στέγαι, καὶ τὰ πρὸς καλωπισμὸν ποικίλα σημεῖα, κάμνουσι τὸ Πεκίνον νὰ φαίνεται ὡς μέγα τι στρατόπεδον. Αἱ ὁδοὶ γέμουσι πάντοτε ἀπὸ ἀνθρώπων, ἐξ αἰτίας μάλιστα τῶν πολυαρίθμων τεχνῶν αἰτινες ἐνεργοῦνται εἰς τὸ ὑπαιθρον. Τὰ πολυάριθμα κινητὰ ἐργαστήρια τῶν χαλκῶν, κουρέων, καὶ πεδιλοποιῶν· αἱ σκηναὶ καὶ καλύβαι ὅπου ἐκτίθενται εἰς πώλησιν τέι, ὀπῶραι, ὀρύζιον, καὶ ἄλλα βρώσιμα· αἱ ἀγέλαι τῶν ἐκ τῆς Ταρταρίας ἀνθρακοφόρων ὁρομάδων, καὶ τὰ πλήρη λαχανικῶν χειροκίνητα φορεῖα, μικρὸν τι μόνον διάστημα ἀφίνουσι κενόν.

Τὸ Πεκίνον εἶναι ὄχυρά πόλις, κατὰ τὸ Κινικὸν σύστημα. Τείχη περικυκλοῦσιν αὐτὴν, 30 πόδας ὑψηλά καὶ 25 παχέα εἰς τὴν βᾶσιν των, μὲ τετραγωνικοὺς πύργους ἐκ διαλειμμάτων τοποθετημένους. Τὸ αὐτοκρατορικὸν παλάτιον εἶναι περιβόλος ἐντὸς τῆς πόλεως, ἐσχηματισμένον ὑπὸ τοῦ καλουμένου Κιτρινοῦ Τείχους. Τὸ ἐν αὐτῷ διάστημα, ὡς ἐν μίλιον μακρὸν, καὶ ὡς τρία τέταρτα τοῦ μιλίου πλατὺ, εἶναι τεχνητῶς κατεσκευασμένον εἰς μίμησιν τῆς ἀγροτικῆς φύσεως. Τὸ δ' ἐξω τῆς πόλεως αὐτοκρατορικὸν παλάτιον παριστάνει τὰ αὐτὰ θεάματα, ἀλλὰ πολὺ μάλλον ἐκτεταμένα, διότι καλύπτει περιοχὴν 100 τετραγωνικῶν μιλίων. Ὁ πληθυσμὸς τοῦ Πεκίνου λέγεται ὅτι ἀναβαίνει εἰς 3,000,000.

ΤΟ ΕΝ ΒΑΚΟΥ ΑΚΟΙΜΗΤΟΝ ΠΥΡ.

Το ἐπὶ τῆς Κασπίας Θαλάσσης μικρὸν ἀκρωτήριον ἄφρον εἶναι ἀπὸ τοὺς πλέον ἀλλοκότους τόπους τῆς γῆς. Κεῖται δὲ εἰς τὴν Γεωργίαν, καὶ πρὶν μὲν ἐλογίζετο τῆς Ἀσίας μέρος· ἀλλ' ἀφοῦ κατέστη Ῥωσικὴ ἐπαρχία, θεωρεῖται ὡς ἀνήκον εἰς τὴν Εὐρώπην. Ἡ ἐπιφάνεια τοῦ ἀκρωτηρίου εἶναι ἄκαρπος, σχεδὸν ἀνυδροσ, καὶ πάντῃ ἀδενδρος. Τὸ χῶμα εἶναι ἐμπεπλησμένον ἀπὸ νάφθαν, εὐφλόγιστον ἀσφαλτῶδες ἔλαιον, τὸ ὁποῖον εἰς τινα μέρη ἀναβαίνει αὐτόματον εἰς τὴν ἐπιφάνειαν, καὶ προσέτι εὐρίσκεται σχεδὸν ὅπου καὶ ἀνῆθέλις τὶς σκάφειν. Πολλαχὸ ἐξέρχεται ἀπὸ τρύπας τῆς γῆς πάμπολυ ἀέριον (gas), ὁμοιον κατὰ τὴν φύσιν μὲ τὸ ἀέριον τῶν ἀνθράκων ἢ τοῦ ἐλαίου· μεταχειρίζονται δ' αὐτὸ οἱ κάτοικοι ὥστε νὰ φωτίζωσι τὰ δωμάτια των, διὰ σωλῆνων αὐτὸ ἀγοντες· καὶ προσέτι ὡς πῦρ, διὰ νὰ μαγειρεύωσι τὰς τροφὰς, νὰ θερμαίνωσι τὰς κατοικίας των, καὶ δι' ἄλλα πολλὰ. Ἐχει δὲ τὸ κέντρον τῆς ἐνεργείας τῆς ἢ πυρώδης αὐτῆς ὕλη πλησίον τῆς κωμοπόλεως Βακοῦς, ἧτις εἶναι ἡ πρωτεύουσα τῆς περιοχῆς.

Οἱ ἀρχαῖοι Πέρσαι ἦσαν πυρολάτριες· ἐπροσκύνουν δὲ τὸν ἥλιον ὡς πηγὴν τοῦ πυρός, καὶ διετήρουν ἀκοίμητα πυρὰ ὡς ἀντιπρόσωπον αὐτοῦ εἰς τὸ διάστημα τῆς ἀπουσίας του. Ἡ πρόδος τῆς Μωαμεθανικῆς θρησκείας ἐσβεσε, κατὰ μέγα μέρος, τὴν πίστιν τῶν

πυρολάτρευτῶν· ἀλλ' εὐρίσκονται ἀκόμη διεσκορπισμένα εἰς τὴν Περσίαν λείψανά τινὰ τῆς ἀρχαίας αἰρέσεως, καὶ πολλοὶ ἐκ τῶν ὁπαδῶν αὐτῆς κατοικοῦσι πρὸ πολλοῦ εἰς τὰς Ἰνδίας, ἐξαιρέτως εἰς τὴν Βομβαίην, ὅπου συγκροτοῦν εὐπόληπτον καὶ σημαντικὸν μέρος τοῦ πληθυσμοῦ. Εἰς ἀνθρώπους τοῦ τοιούτου φρονήματος τὸ ἐν Βακοῦ διηνεκὲς πῦρ ἤθελεν εἶσθαι φυσικὰ ἐλυκυστικὸν ἀντικείμενον· ὅθεν καὶ ἐξ ἀρχαιοτάτων χρόνων εὐρίσκομεν ἐκεῖσε κατὰσταμά των. Περιέφραξαν μὲ ὑψηλὸν τοῖχον τόπον τινα, ὅθεν ἐξέρχεται μεγίστη ποσότης ἀερίου, τὸ ὁποῖον ἔχουσι πάντοτε ἀναμμένον. Τὸ μέρος τοῦτο περιέγραψαν διάφοροι περιηγηταί, ἐξ ὧν ὁ ἔσχατος, Ῥώσος, τοῦ ὁποῖου τὸ ἡμερολόγιον ἐξεδόθη τὸ 1833, ἐφθασεν εἰς τὸν τόπον ἐν καιρῷ νυκτός. “Μακρόθεν,” λέγει, “ἰκανὴν ὕψην πρὶν φθάσωμεν, εἶδομεν τὰς φλόγας. Ἦτο δὲ παράξενον θέαμα· κατὰ πρῶτον ἐφάνησαν τέσσαρες κυριώτεραι γλῶσσαι· ὅσον δ' ἐπλησιάζομεν, ἤρχισαν νὰ φαίνωνται ἀρκεταὶ μικρότεροι ἀναβαίνουσαι ἀπὸ τὴν γῆν. Αἱ τέσσαρες γλῶσσαι ἀνέβαινον ὑψηλότατα, καὶ κατεφώτιζον ἅπασαν τὴν περίχωρον, ἧτις εἶναι ἄκαρπος καὶ ἔρημος. Ἐπὶ τέλους, εἶδομεν ὑψηλὸν τοῖχον ἐκ λευκῆς πέτρας, ὑπεράνω τοῦ ὁποῖου ἀνέβαινον τέσσαρες μεγάλοι σωλῆνες ὡς καπνοδόχοι· ἀπὸ τοὺς σωλῆνας τούτους ἐξήρχοντο οἱ στύλοι τῆς φλογός, τοὺς ὁποῖους πρῶτον εἶδομεν. Εἰς μαγευμένον τι παλάτιον μᾶς ἐφάνη ὅτι πλησιάζομεν.”

Ἀγνοεῖται μὲν ὅποια ἦτον ἡ κατάστασις τοῦ τόπου τούτου εἰς πολλὰ μεμακρυσμένην ἐποχὴν· ἀλλὰ περιγράφει αὐτὸν ὁ Ἄραψ συγγραφεὺς Μασσοῦδης, ὅστις ἤκαζε πρὸ 900 ἐτῶν. Λέγει ὅτι ἀπὸ χωρίον τι ἐν Βακοῦ, ἐμπλεων λευκῆς νάφθης, ἀναβαίνει στήλη φλογός εἰς μέγιστον ὕψος, ὁρατὴ πανταχῶθεν 100 παρασάγγας μακράν. Ἐπειδὴ δὲ ὁ παρασάγγης πρέπει, τὸ ἐλάχιστον, νὰ ὑπερβαίνει ἐν μίλιον, καὶ πιθανῶς τρία ἢ τέσσαρα, ἐμπορεῖ τις εὐλόγως νὰ ὑποπτευθῆ Ἀσιατικὸν ὕψος ὑπερβολῆς, τόσον εἰς τὸν προηγούμενον ὑπολογισμόν, ὅσον καὶ εἰς τὸν ἐπόμενον, πλὴν ἀν ἔκτοτε ἤλλαξαν μεγάλως τὰ πράγματα—“Κάμνει κρότον ὡς βροντῆς, καὶ ἀναρρίπτει πυριφλεγεῖς πέτρας ἕως ὅθεν φθάνει ἀνθρώπου ὄμμα.”

Οὐδεὶς Εὐρωπαῖος συγγραφεὺς ἔκαμε μνήμην τοῦ τόπου τούτου, καθ' ὅσον γνωρίζομεν, ἀρχήτερα τοῦ Ῥώσου περιηγητοῦ Ἀλεξάνδρου Νικιτίν. ὅστις εἶδεν αὐτὸν ἐνῶ ἐπορεύετο εἰς τὰς Ἰνδίας τὸ 1470· λέγει δὲ ἀπλῶς ὅτι εἶδεν εἰς τὴν Βακοῦ τὸ αἰωνίως καιόμενον πῦρ.

Οἱ ἐν Βακοῦ πυρολάτριες διατρίβουν ἐν γένει εἰς τὸ νοσηρὸν τοῦτο μέρος πλείοτερον ἢ ὀλιγώτερον χρόνον, κατὰ τὴν θερμότητα τῆς πίστεώς των. Ἡ βραχυτέρα διατριβὴ εἶναι πενταετής· πολλοὶ στέκουν ὀκτῶ ἐτη, ὀλίγοι δὲ τινες, ὡς ἄγιοι θεωροῦμενοι, μέχρι θανάτου. Ἐπειδὴ ὁ Ῥώσος περιηγητὴς καλεῖ αὐτοὺς Ἰνδοῦς, πιθανὸν ὅτι ὄλοι εἶναι ἀπὸ τὰς Ἰνδίας. Ζῶσι δὲ μόνον ἀπὸ λαχανικῶν, τὰ ὁποῖα καλλιεργοῦν ἰδιοχεί-

ρως, καὶ πᾶς ἓνας μαγειρεύει καὶ τρώγει τὴν τροφήν του μόνος εἰς τὸ κελλίον του. Τὰ πρὸς ζωὴν πορίζονται ὡς ἐπιτοπλεῖστον ἀπὸ τὴν ἐλεημοσύνην τῶν ὁμοθρήσκων, ἐξ ὧν εἷς, τῶρα διατρίβων εἰς Ἀστραχάν, χορηγεῖ τὸ πλεῖστον μέρος. Πολλάκις στέλλουσι πρὸς αὐτοὺς ἰκανὰ δῶρα καὶ οἱ τὴν Κασπίαν Θάλασσαν περιπλέοντες, ὡς εἶδος ἀνταμοιβῆς διὰ τὴν ἐκ τοῦ πυρός ὠφέλειαν τοῦ διατηρουμένου εἰς τὰς προειρημένας τέσσαρας ὑψηλὰς καπνοδόχους, αἰτινες συνιστῶσι καταλληλότατον φάρον.

Τὸ ἐνδότερον, ὡς περιγράφει αὐτὸ ὁ περιηγητὴς μας, φαίνεται ἐκπληκτικώτατον. “Θάμβος,” λέγει, “διήγειρεν ἡ ἐνώπιον ἡμῶν θέα. Εὐρέθημεν εἰς μέγα τετραγώνον φωτεινότερον, ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ὁποῖου εἶδομεν οἰκοδομήν, ἀφ' ἧς ἐξήρχοντο τέσσαρες μεγάλοι καὶ ὑψηλοὶ σωλῆνες, πῦρ ἐκπέμποντες. Τὸ φῶς τοῦ πυρός τούτου ἐκπλήττει ἐπίσης καὶ θάμβονει τοὺς νεοφερμένους. Παρὰ τοὺς τοίχους εἶναι τοποθετημένα τὰ κελλία τῶν Ἰνδῶν, ἀφ' ὧν ἐξήρχοντο εἰς κατόπιν τοῦ ἄλλου μὲ ζώνην μόνον καὶ κεφαλοδέτην. Τὸ μελάγχρονον δέρμα των, ἢ λυτὴ κόμη (διότι πολλῶν ὅτινες δὲν ἐφόρουν κεφαλοδέτην ἐκρέματο ἐν ἀταξία καθ' ὅλον αὐτῆς τὸ μήκος) καὶ ἡ τοῦ σώματος ὑπερβολικὴ ἰσχυρότης, ἐπέφερον εἰς ἡμᾶς ἀλλόκοτα αἰσθήματα. Ὁ πρῶτον πλησιάζας προσεκάλεσεν ἡμᾶς νὰ εἰσέλθωμεν εἰς τὸ κελλίον του· μόνον εἰς αὐτὸ ἐπιπλα ἦσαν ἄθλιός τις τάπης καὶ δύο προχοαί· ἀλλ' ἐξω τῆς θύρας ἴστατο ῥοδῆ ὕψιστάτη. Τὰ πλείοτερά των κελλίων ἦσαν μικρά· φλόγες ἀνέβρουν εἰς σχεδὸν ὅλα, εἶτε κατ' εὐθείαν ἀπὸ τρύπας εἰς τὸ ἔδαφος, εἶτε ἀπὸ πηλίνους σωλῆνας εἰς τὴν γῆν ἐμπεπλημένους, ὅτινες χρησιμεύουσιν ὡς λύχνου.

Ἐν τῷ μέσῳ τοῦ περιβόλου εἶναι ὁ τόπος, εἰς τὸν ὁποῖον οἱ ἀνθρώποι οὗτοι καίουσιν τοὺς νεκροὺς των. Εἶναι δὲ σπήλαιον ἐσκαμμένον εἰς τὴν γῆν, ἐξ περιπόου τετραγωνικῶν ποδῶν, τριῶν δὲ τὸ βᾶθος, ἀπὸ μεγάλως πλάκας ἐσκεπασμένον. Ὁ θόλος οὗτος, ὡς πᾶν ἄλλο ἀνοιγμα εἰς τὸ ἔδαφος, γέμει πάντοτε ἀερίου. Ὅταν ἀποθάνῃ πυρολάτρις, οἱ ἐπιζῶντες ἀλείφουσι μὲ βούτυρον τὸ σῶμά του, καὶ θέτουν αὐτὸ ἐπὶ τοῦ θόλου· ἔπειτα βάλλουσι πῦρ εἰς τὸ ἀέριον, τὸ διὰ μέσου τῶν πλακῶν ἐξερχόμενον, καὶ τὸ σῶμα ταχέως ἀναλίσκεται. Μετὰ ταῦτα, συνάγοντες ἐπιμελῶς ὄλην τὴν τέφραν, ἧτις διὰ τῶν χαραμᾶδων ἐπεσεν ἐντὸς τοῦ θόλου, διασκορπίζουσι αὐτὴν εἰς τοὺς ἀνέμους, καὶ οὕτω τελειώνει ἡ ἱεροπραξία.

Τὸ ἀέριον εἶναι τῆς αὐτῆς φύσεως μὲ τὸ ἐξ ἀνθράκων παραγόμενον, καὶ πρὸς φωτισμὸν τῶν πόλεων ἐν Εὐρώπῃ χρησιμεῖον· καθαρώτερον ὅμως, καθ' ἄοσμον, καὶ μηδεμίαν ἐνόχλησιν φέρον εἰς τὴν ἀναπνοήν. Τὸ χρώμα του εἶναι κιτρινωπὸν λευκόν, καὶ λαμπρότατον· ὅθεν ἀποδεικνύεται ὅτι δὲν εἶναι καθαρὸν ὑδρογόνον, τὸ ὁποῖον ἀνάπτει μὲ ἀμυδρὰν γαλανὴν φλόγα. Καίόμενον ἐκδίδει μεγίστην θερμότητα, ἀρκετὴν ὥστε νὰ καμινεύσῃ ἄσβεστον· πολὺ δὲ μεταχειρίζονται αὐτὸ

πρὸς τοῦτο οἱ ἐγχώριοι. Μὲ κοινὸν ἀέρα συμμιγνόμενον, ἐπιφέρει ἐκπυροσκόρησιν. Ἡ πρώτη δ' ἀνακάλυψις τῆς ιδιότητος ταύτης ἦτο δεινὴ συμφορὰ πρὸς τοὺς ἀθλίους Πυρολάτριες· ἔγινεν ὑφ' ἐνός αὐτῶν, ὅστις κατὰ τύχην ἀνύψωσε λαμπάδα πλησίον τῆς στέγης τοῦ κελλίου του, ὅπου ἀναβαίνει τὸ ἀέριον διὰ τὴν ἐλαφρότητα του. Μόλις ἤγγιξε τὸ πῦρ, καὶ κρότος δυνατὸς ἠκούσθη, μέγα μέρος τῆς οἰκοδομῆς κατέπεσε, καὶ διάφοροι ἐπληγώθησαν βαρέως. Ἐκτοτε προσέχουσι παραπολὺ μὴν ὑψωθῆ φῶς εἰς τὰ κελλία των, καὶ ἀπέδραμον ἐντρομοὶ ὅποτε εἶδον τὸν Ῥώσον περιηγητὴν τοῦτο πράττοντα. Εὐχαρίστως διωξ ἐκτελοῦσι τὸ πείραμα οἰονδήποτε καιρὸν πρὸς διασκέδασιν ξένων, μακρὰν ἀπὸ τὰς κατοικίας των. Ὁ πρὸς τοῦτο ἐκλεγόμενος τόπος εἶναι τὸ φρέαρ, ὅθεν λαμβάνουν ὕδωρ. Συνήθως ἔχουν ἀνεωγμένον τὸ φρέαρ τοῦτο, διὰ νὰ φεύγῃ τὸ ἀέριον· ἀλλ' ἀφοῦ σκεπάσωσιν αὐτὸ, ἰκανὴ ποσότης ἀναδίδεται εἰς ἴμισιαν ὕψην, ὥστε συμμιχθεῖσα μὲ τὸν ἐν αὐτῷ ἀέρα νὰ ἐπιφέρῃ ἐκπυροσκόρησιν. Μετὰ τὴν ἀπαιτουμένην λοιπὸν ὕψην ἀφοῦ σκεπασθῆ, ἀφαιροῦσι τὸ κάλυμμα τοῦ φρέατος, καὶ ρίπτουσι μέσα μίαν χερσὴν ἀναμμένον ἀχῦρον. Ὁ κρότος, ὁ ὁποῖος ἀκολουθεῖ, λέγεται ὅτι εἶναι τρομερὸς, καθὼς εὐκόλως δύναται τις νὰ συμπεράνη, διότι τὸ πηγάδιον ἔχει 100 ποδῶν βᾶθος.

Ἐκ τῶν πολλῶν θεωριῶν, καθ' ἃς ἐξήτησαν νὰ ἐξηγήσωσι τὴν ἐν Βακοῦ γεννωμένην μεγίστην ἀερίου ποσότητα, πιθανώτερα φαίνεται αὕτη, — ὅτι ἐσωτερικόν τι πῦρ ἀποσυνθέτει τὴν νάφθαν, ἧτις ἀφθόνως ὑπάρχει ἐν τῷ ἐδάφει καὶ ὑπὸ τὸ ἔδαφος. Ὑπάρχουσι πάμπολλαι θερμαὶ πηγαί, καὶ εἰς τινας χαραμᾶδας τῆς τιτανώδους πέτρας πλησίον τοῦ ἀτελευτήτου πυρός τόσον ἰσχυρὰ εἶναι ἡ θερμότης, ὥστε δὲν ἐμπορεῖ τις νὰ βασταξῆ ἐκεῖ τὴν χεῖρά του. Ὀλόκληρος ἡ περιοχὴ, ὡς καὶ τινες τῶν γειτονικῶν νήσων, ἀδιακόπως ὑπόκειται εἰς λασπώδη ἠφαιστία. Ἐπὶ μᾶς τῶν νήσων ἐκείνων, καλουμένης Νήσου τῶν Κοίρων (Σβίνοι Ὀστρόβ), ἐναύγησε τὸ 1826 ὁ κύριος Βατσένκος, Ῥώσος πρόξενος εἰς τὴν αὐλὴν τῆς Περσίας. Λέγει δὲ ὅτι ἅπασαν τὴν νήσον καλύπτουσι λασπώδη ἠφαιστία, τὰ ὁποῖα εἶναι μικροὶ σωροὶ ἢ ὀγκώματα εἰς τὸ ἰξῶδες χῶμα, βαθμηδὸν ἀνυψούμενα μὲ ἰδιαίτερον τινα θόρυβον ἕως δύο ἢ τρεῖς πόδας· ἔπειτα δ' ἐκρήγνυνται ὡς φυσαλίδες, ὕδωρ ἀπορρίπτεται, καὶ τὰ πλευρά των πίπτουσι μέσα. Ἐξῶθεν φαίνονται ὡς ὑγρὸς πηλός, ἐσωτερικῶς δὲ ὡς κεκαυμένοι πλίνθοι· ἡ νάφθα ἀρχίζει νὰ τρέχῃ ἐκ τοῦ ἀνοιγματος εὐθὺς ἀφοῦ τὸ ὕδωρ ἀπορρεύσῃ. Ὅταν εἰς σωρὸς γένη ἀφαντός, ἄλλος ἀνυψοῦται πλησίον αὐτοῦ, ἀλλ' ὄχι εἰς τὸν αὐτὸν τόπον, καὶ τοιοῦτοτρόπως ἅπασα ἡ νήσος καλύπτεται· φαίνεται οὖν μέγα χωράφιον ὑπὸ χοίρων ἐσκαλισμένον, ὅθεν καὶ τὸ εἰς αὐτὴν δοθὲν ὑπὸ τῶν Ῥώσων ὄνομα. Ὀλόκληρος ἡ ἐπιφάνεια εἶναι μαλακὴ, ἐμπίνει δὲ νερὸν ὡς σπόγγος· μετὰ βροχὴν γίνεται ὡς τέλειος βάλτος, ὅπου δὲν ἐμπορεῖ τις νὰ πατήσῃ.

Τὰ ἡφαίστια τῆς ἠπέιρου εἶναι πολὺ μεγαλύτερα, καὶ ἀξιώτερα τοῦ ὀνόματος παρὰ τὰ μικρὰ ἐκεῖνα ὑψώματα ἐπὶ τῆς Σβινοῦ Ὀστρόβ. Ἐνίοτε ἀπορρίπτουσι μεγάλας πέτρας καὶ φλόγας, ὡς καὶ ὕδωρ.

Τὰ κυριώτερα πλοῦτη τοῦ τόπου συνίστανται εἰς τὴν νάφθαν του. Τὸ χρήσιμον τοῦτο ἀσφαλτῶδες ἔλαιον εἶναι δύο εἰδῶν, μέλαν καὶ λευκόν. Τὸ δεύτερον εἶναι τὸ πολυτιμότερον, εἶναι δὲ καὶ πολὺ σπανιώτερον τοῦ ἄλλου· εὐρίσκεται μόνον εἰς ἓνα τόπον, ἐν μίλιον περίπου ἀπὸ τὴν κώμην Σαραχάν, ὅπου συνάγεται εἰς δεκαεξὶ βόθρους ἢ φρέατα. Τοῦ μέλανος εἶδους ὑπάρχον τὸ 1833 ἑκατὸν ἑννέα φρέατα εἰς ἐνέργειαν. Καίτοι δὲ μέλαν ὀνομαζόμενον, διαφέρει μ' ὄλον τοῦτο κατὰ τὸ χρῶμα καὶ τὴν ποιότητα, ἄλλο μὲν ὄν παχυλὴ πηλοῦς οὐσία, μόνον εἰς τὸ καλαφατίζειν πλοῖα χρήσιμος, ἄλλο δὲ καθαρὸν πρασινωπὸν ἔλαιον, χρησιμώτατον εἰς λύχνους. Τὸ χῶμα καὶ ἡ ἄμμος τὰ πλησίον τῶν φρεάτων εὐρισκόμενα τόσον εἶναι ἀπὸ νάφθαν ἐμπλησμένα, ὥστε μεταχειρίζονται αὐτὰ ὡς καύσιμον ὕλην, ἀντὶ ἀνθρώπων.

Ἡ νάφθα ἐξαντλεῖται ἀπὸ φρέατα, μιᾶς ἕως δεκαπέντε ὀργυῶν βάθος ἔχοντα, διὰ κάδων καὶ ἐργατῶν, τοὺς ὁποῖους κινοῦσιν ἄνθρωποι ἢ ἵπποι. Σχεδὸν πάντοτε εὐρίσκεται μὲ ὕδωρ συμμεμιγμένη, ἀφ' οὗ διαχωρίζεται ῥιπτομένη εἰς μεγάλους λάκκους κατεσκευασμένους ἐγγὺς τῶν φρεάτων, εἰς τοὺς ὁποῖους ἀφίεται ἕως τοῦ ὕδωρ διὰ τῆς ἀνωτέρας εἰδικῆς αὐτοῦ βαρύτητος νὰ κατακάθισι εἰς τὸν πυθμένα. Ἡ νάφθα ἐπομένως συναγομένη χύνεται εἰς μεγάλους ἀσκούς, οἵτινες ἀποτίθενται ἕως νὰ χρειασθῶσι δι' ἐξαγωγήν ἢ ἀνάλωσιν.

Τῆς μελαίνης νάφθης λογαριάζεται ὅτι παράγονται κατ' ἔτος ὑπὲρ τὰ τρία ἑκατομμύρια ὀκάδων, τῆς δὲ λευκῆς μόνον ὑπὲρ τὰς δέκα χιλιάδας. Ἡ ποσότης ἢ συναγομένη ἐν καιρῷ θερμότητος εἶναι πολὺ μεγαλύτερα τῆς παραγομένης ἐν καιρῷ ψυχρῶς· αἰξάνει δὲ καὶ ὅποτε ὁ ἄνεμος ἦναι νότιος, καὶ ἐλαττοῦται ἂν πνέη βορρᾶς· εἶναι δ' ἀξιοπαρατήρητον ὅτι τὸ αὐτὸ συμβαίνει καὶ ὡς πρὸς τὴν ἀνάδοσιν τοῦ ἀερίου. Περιέργον εἶναι ὅτι, ἂν δὲν κενώνονται συνεχῶς τὰ φρέατα, παύουν ὄλως διόλου τοῦ παράγειν· καὶ δύο δὲ ἢ τρεῖς ἡμέρας ἂν παύσῃ τοῦ ἐργάζεσθαι αὐτὰ, ἀκολουθεῖ ἐλάττωσις ἐπαισθητῆ· μολονότι εἰς τοιαύτας περιστάσεις ὀλίγων ἡμερῶν τακτικὴ ἐργασία ἐπαναφέρει τὴν προτέραν ἀφθονίαν. Αἴτιον τούτου δὲν εἶναι ἄραγε, ὅτι ἀφινόμενη ἐντὸς τοῦ φρεάτος ἢ νάφθα, βερενικόνει τρόπον τινὰ τοὺς τοίχους του, καὶ οὕτω φράζει τοὺς πόρους, δι' ὧν ἤθελεν ἐξακολουθεῖν νὰ στραγγίζῃ;

Τὰ φρέατα τῆς νάφθης δουλεύονται ἀποκλειστικῶς ὑπὸ τῶν κατοίκων τῆς Βαλαχάνης, κώμης μὲ πληθυσμὸν 792 ἀτόμων, ἐξ ὧν οἱ ἄρρενες εἶναι πολὺ ὀλιγώτεροι, μόνον 344, κατὰ συνέπειαν τοῦ νοσηροῦ των ἐπιτηδεύματος. Ἀπασα ἢ λευκὴ νάφθα ἐξάγεται εἰς Ἀστραχάν, ὅπου πωλεῖται περὶ τὰ τέσσαρα γρόσια ἢ ὀκά. Τῆς δὲ μελαίνης νάφθης ἐξάγεται τὸ πλεῖστον μέ-

ρος εἰς τὴν Περσίαν, καὶ μόνον ὡς τετρακόσιν χιλιάδες ὀκάδων φυλάττονται εἰς τὴν Γεωργίαν πρὸς ἀνάλωσιν.

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΘΕΟΝ.

Τὴν βούλησίν σου εὐλογῶ, Δημιουργε τοῦ κόσμου!
Τὸ πνεῦμά σου αἰσθάνομαι φωτίζον τὰ ἐντὸς μου·
Ἀπὸ ἐσέ δὲν κρύπτομαι.
Ἡ ὕρα μου ἐσήμανε· τὰ ἀνομήματά μου
Δὲν τὰ σιγῶ· εἶν' ἀπειρα· Ἰός σου, Ποιητὰ μου!
Εἰς σέ ἀνακαλύπτομαι.

Σὺ, ὅστις ἐκ τοῦ μηδενὸς ἐξήνεγκες τὴν κτίσιν,
Σὺ, ὅστις τῶν κτισμάτων σου αἰώνια τὴν φύσιν
Ζωοποιεῖς καὶ δὴγεις,
Εἰς σέ τὰς τελευταίας μου δεήσεις ἀνυψόνων,
Τὰς τελευταίας μου στιγμὰς εἰς σέ ἀφιερώνων,
Τὸν χοῦν ἀφίνω ἐπὶ γῆς.

Ἐλέησον τὰ πταίσματα, δέξαι τὴν προσευχὴν μου,
Ἴδέ μου τὴν κατάνυξιν, ἴδε τὴν συντριβὴν μου,
Τὸ τῶν δακρῶν βεῦμά μου!
Ὡ σὺ, ἀένναος πηγὴ, θθεν ζωὴ ἐκβαίνει,
Ὅπου ὁ σκώληξ-ἄνθρωπος καὶ θνήσκων μεταβαίνει,
Παράλαβε τὸ πνεῦμά μου!

Τοὺς παναγίους νόμους σου οἱ ἥλιοι τελοῦσι·
Τὰ ἄστρα εἰς τὸ νεῦμά σου πιστῶς ὀδοιποροῦσι
Τὴν ἀναλλοίωτον δόδον.
Ἡ γιγαντώδης σφύρα σου παντοτεινὰ δουλεύει·
Ἡ κόσμος εἰς τὴν ἀβυσσον ἐκ μηδενὸς γαλκεύει,
Ἡ κόσμος ῥίπτει ἐκποδῶν.

Ἡ ποίησις καὶ μουσικὴ τῶν οὐρανῶν σαλπίζει·
Χορὸς ἀγγέλων φαεινῶν τοὺς ὕμνους σου σκορπίζει
Εἰς τ' ἀχανές διάστημα·
Τὴν δόξαν καὶ σοφίαν σου θαυμάζει καὶ δοξάζει,
Τὸ ἅγιόν σου ὄνομα σκιρτᾷ καὶ ἐκθειάζει
Τὸ πᾶν, τῆς στιγμῆς βλάστημα.

Τὸν ἀναρχον, αἰδίων καὶ ἀσειστόν σου θρόνον
Ἐπὶ πτερυγῶν ἐστησας ἀτελευτήτων χρόνων,
Σκῆπτρον ἀστέρων κρατῶν·
Καὶ τὴν αἰωνιότητα πορφύραν ἐνεδύθης,
Καὶ ἐξ ἡλίων στέφανον λαθὼν περιεβλήθης,
Τὸ ἀπειρον ἰχνηλατῶν.

Σὺ, Πάστα! ἀπὸ τ' οὐρανοῦ τὸ ὑψιστον σημεῖον
Τοξεύεις ἐπὶ τῶν σφαιρῶν τὸ βλέμμα σου τὸ θεῖον,
Καὶ εἰς τὰ καταχθόνια
Ἀναταράσσεις τοὺς μογλοὺς, καὶ συγκινεῖς τὸν ἄδην,
Κ' ὑπερμεγέθεις μηχανὰς καινὰς ἐπιτροχάδην
Σφουρηλατεῖς αἰώνια.

Σὺ εἰς τὴν ἄκραν κάθησαι τῆς κλίμακος τῶν ὄλων,
Εἰς ἣν τὸ ἄτομον πηδῶν τὸν ἀπειρὸν σου θόλον
Κατὰ βαθμοὺς διατρυπᾷ·
Κ' ἐκείθεν τὴν περιστερὰν ἀκούεις λουομένην,
Καὶ εἰς ἀνέμων κάλυκα τὴν μύτιαν πνιγομένην
Τὰς πτέρυγας τῆς νὰ κτυπᾷ.

Ὡ! εἶθε, εἶθε ν' ἀναβῆ αἰσία κ' ἡ ψυχὴ μου!
Καὶ νὰ σὲ φθάσῃ τρέγουσα ἢ ταπεινὴ εὐχῆ μου
Τὴν νοσηρὰν σου κλίμακα!
Καὶ περιγυριζόμενος ἀπὸ χοροὺς ἁγίων,
Νὰ εὐδοκήσῃς νὰ γραφῶ εἰς τῶν χρυσοῦν βιβλίων
Τὸν ἀφθαρτὸν σου πίνακα!

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΤΡΟΠΟΥ ΤΗΣ ΤΑΦΗΣ ΚΑΤΑ ΔΙΑΦΟΡΟΥΣ ΑΙΩΝΑΣ ΚΑΙ ΧΩΡΑΣ.

Τὸ ἔθιμον τοῦ παραχώνειν ἢ θάπτειν τοὺς νεκροὺς φαίνεται ἀρχαιοτάτον· πιθανὸν ὅτι ἐξ ἀρχῆς ἐπροτιμήθη ὡς ἡ φυσικωτέρα καὶ ἀπλουστερα μέθοδος. Τὸ δὲ θάπτειν οἰκογενεῖας εἰς τὸν αὐτὸν τόπον προήλθεν ἀπὸ τὸ ἐμφυτον εἰς τοὺς ἀνθρώπους αἰσθημα τῆς συγγενικῆς στοργῆς, καὶ ἀπὸ τὰς σκοτεινὰς καὶ ἀρίστους ιδέας τῶν παλαιῶν περὶ τῆς ψυχῆς, τῆς ἀναστάσεως, καὶ τῆς μελλούσης ζωῆς.

Ἀξιοπαρατήρητον εἶναι ὅτι καὶ ἐπὶ Ἀβραὰμ ὑπῆρχον ἤδη νεκροταφεῖα οἰκογενειῶν, ὡς φαίνεται ἀπὸ Γεν. κγ'. 6. "Βασιλεὺς παρὰ Θεοῦ σὺ εἶ ἐν ἡμῖν· ἐν τοῖς ἐκλεκτοῖς μνημεῖοις ἡμῶν θάψον τὸν νεκρόν σου· οὐδεὶς γὰρ ἡμῶν οὐ μὴ κωλύσει τὸ μνημεῖον αὐτοῦ ἀπὸ σοῦ, τοῦ θάψαι τὸν νεκρόν σου ἐκεῖ." Οἱ δὲ μετὰ πολλὰ ἔτη ἀφελεῖς καὶ κατανυκτικοὶ λόγοι τοῦ Ἰακώβ ἱκανῶς ἐξηγοῦσι τὰ αἴτια, ὅσα εἰς τὸ ἔθιμον τοῦτο παρακινοῦσι τοὺς ἀνθρώπους, καὶ τὰ ὁποῖα κατὰ πᾶσαν πιθανότητα θέλουσιν ἐξακολουθεῖν νὰ διατηρῶσιν αὐτὸ, τοῦλάχιστον μέχρι βαθμοῦ τινος, διὰ πολλοὺς ἀκόμη αἰῶνας. "Θάψατέ με μετὰ τῶν πατέρων μου ἐν τῷ σπηλαίῳ, ὃ ἔστιν ἐν τῷ ἄγγῳ Ἐφρών τοῦ Χετταίου· ἐκεῖ ἔθαψαν Ἀβραὰμ καὶ Σάρραν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ· ἐκεῖ ἔθαψαν Ἰσαὰκ καὶ Ῥεβέκκαν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ· ἐκεῖ ἔθαψα Λεῖαν." Γεν. μθ'. 29, 31. Ἐκ πολυαῖθμων τόπων εἰς τὴν Παλαιὰν Διαθήκην καὶ εἰς τὴν ἐξωτερικὴν ἱστορίαν γίνεται δῆλον, ὅτι ἡ τελετὴ αὕτη ἐκρίνετο πλείστου λόγου ἀξία, καὶ ὅτι μεγίστη καταισχύνη παρηκολούθει τὴν ἔλλειψιν αὐτῆς. Οἱ Ἕλληνες καὶ οἱ Ῥωμαῖοι ἐφρόνουσιν ὅτι, πρὶν κατὰ τὸ σῶμα ἢ ταφῆ, ἦτον ἀδύνατον νὰ ἴσυχάσῃ ἢ νὰ εὐδαιμονήσῃ ἡ ψυχὴ. Ὁ Τωβίτ περιήρητο μὲ κίνδυνον τῆς ζωῆς αὐτοῦ θάπτων τὰ νεκρὰ σώματα τῶν φονευθέντων ὁμογενῶν του· Ἑλληνικαί τινες τραγωδία (ἐξαιρέτως ἡ Ἀντιγόνη τοῦ Σοφοκλέους) περιστρέφονται κυρίως εἰς ἐριδα περὶ τοῦ δικαιώματος τῆς ταφῆς· οἱ Ἀθηναῖοι, εὐρισκόμενοι εἰς τὴν ἀκμὴν τοῦ πολιτισμοῦ των, ἐθανάτωσαν ἑννέα στρατηγούς ἐνδόξως ναυμαχῆσαντας κατὰ τῶν Λακεδαιμονίων εἰς τὰς Ἀργινούσας, ἐπὶ προφάσει ὅτι παρημέλησαν τὸν ἐνταφιασμὸν τῶν φονευθέντων· καὶ ὁ Δαβιδ μετὰ τὸ ἐπὶ τὸν νεκρὸν τοῦ βασιλέως ἀπὸ τὰς χεῖρας τῶν ἐχθρῶν, καὶ ἀπέδωκεν εἰς αὐτὸ τὰς τελευταίας τιμὰς. (Β'. Βασιλ. β'. 5.)

Τὸ καίειν τοὺς νεκροὺς ἦτον ἀρχαιοτάτη συνήθεια, μολονότι ὄχι ὅσον ἢ τοῦ θάπτειν. Πόθεν ἔλαβεν ἀρχὴν, εἶναι δυσεξήγητον· ἀλλ' ἴσως ἐκ τῶν ὀλοκαυτωμάτων. Τὸ σῶμα τοῦ Σαοὺλ ἐκάη, τὰ δὲ ὀστά του ἐτάφησαν· σημειωτέον δὲ ὅτι πρῶτον παράδειγμα πυρπολήσεως νεκροῦ εὐρισκόμενον τοῦτο παρὰ τοῖς Ἰουδαίοις, οἵτινες πιθανὸν ὅτι ἐθανείσθησαν αὐτὸ, ὡς καὶ πολλὰς ἄλλας δεισιδαιμονίας, ἐκ τῶν περίεξ εἰδωλολατρῶν.

Τὸ καίειν ἐνεργεῖται ἀκόμη κατ' ὄλην τὴν Ἰνδίαν, εἰς τὴν Ἰαπωνίαν, Ταρταρίαν, Σιάμην, καὶ ἀλλαχοῦ τῆς ἀνατολικῆς καὶ μεσημβρινῆς Ἀσίας, πρότερον δ' ἐπεκράτει καὶ εἰς τὰς ἀρκτέας χώρας τῆς Εὐρώπης. Παλαιότατα ὑπῆρχεν εἰς τοὺς Ἕλληνας καὶ Ῥωμαίους, ἀλλὰ κατ' οὐδένα τρόπον δὲν ἀπέκλειε τὴν ἀπλὴν παράχωσιν. Βάρβαρά τινα ἔθνη ἐξέθετον τὰ σώματα τῶν νεκρῶν ἄταφα καὶ ἄκαυστα. Τοῦτο ἔπραττον οἱ ἀρχαῖοι Σκύθαι, οἵτινες ἐκρέμαζον αὐτὰ εἰς δένδρα καὶ τὴν σήμερον ἀκόμη, οἱ Ὀταχειτανοὶ, καὶ ἄλλοι νησιῶται τοῦ Εἰρηνικοῦ Ὀκεανοῦ, ἀφίνοσι τοὺς νεκροὺς αὐτῶν εἰς τὴν ἐνέργειαν τῆς ἀτμοσφαιρας, ὑπὸ μικρὰ ἠνεωγμένα στεγάσματα, ἢ ἐπὶ χαμηλῶν σανιδωμάτων, αὐτοὺς θέτοντες. Τὸ ἀλλόκοτον τοῦτο ἔθιμον δὲν προέρχεται διόλου ἀπὸ ἀμέλειαν· ἐξ ἐναντίας, ἢ πλεονεξία περὶ τοῦ θάψαι, οἵτινες εἰς τὰ φθειρόμενα λείψανα· ἀλλ' ἴσως ἐγεννήθη ἐκ τῆς ἀδελφείας τῶν ἐπιζώντων ν' ἀποκλείσωσι διαπαντός ἀπὸ τὴν ὄψιν τὰς ἠγαπημένας ἢ θαυμαζόμενας μορφάς.

Μετὰ τὴν σύντομον ταύτην θεωρίαν τῶν διαφορῶν τρόπων, κατ' οὗς οἱ νεκροὶ διατίθενται, θέλομεν ἐπομένως ἐξετάσειν τοὺς τόπους τῆς ταφῆς καὶ τῆς καύσεως, καὶ τελευταῖον τὰ πρὸς τιμὴν τῶν νεκρῶν τελούμενα εἰς διαφόρους χώρας καὶ εἰς διαφόρους ἐποχάς.

Τοπάλαι φαίνεται ὅτι δὲν ὑπῆρχε τι προσδιωρισμένον ὡς πρὸς τὸν τόπον τοῦ θάπτειν τοὺς νεκροὺς. Μνημεῖα εὐρίσκοντο εἰς τὰς πόλεις καὶ εἰς τὰς ἐξοχάς, ἐπὶ τῶν λεωφόρων, εἰς τοὺς κήπους, καὶ ἐπὶ τῶν ὁρέων. Οἱ τάφοι τῶν Βασιλέων τοῦ Ἰουδα ἦσαν εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ, καὶ εἰς τοὺς βασιλικούς κήπους. Τὸ μνημεῖον, τὸ ὁποῖον εἶχε προβλέψει δι' ἑαυτὸν Ἰωσήφ ὁ ἀπὸ Ἀριμαθαίας, καὶ ὅπου ἔθηκε τὸ σῶμα τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν, ἦτον εἰς τὸν κήπον του· τὸ τῆς Ῥαχὴλ ἦτον ἐπὶ τῆς λεωφόρου, τῆς ἀπὸ Ἱερουσαλήμ εἰς Βηθλέεμ· οἱ Βασιλεῖς τοῦ Ἰσραὴλ εἶχον τὰ νεκροταφεῖα των εἰς τὴν Σαμαρείαν· ὁ Σαμουὴλ καὶ ὁ Ἰωάβ ἐτάφησαν εἰς τοὺς ἰδίους αὐτῶν οἶκους· ὁ Μωϋσῆς, ὁ Ἀαρὼν, ὁ Ἐλεάζαρ, καὶ ὁ Ἰησοῦς Ναυῆ, εἰς ὄρη· ἡ Δεββώρα, ὑπὸ δένδρον· ὁ Μανασσῆς καὶ ὁ Ἀμὼν εἰς τὸν κήπον τοῦ Ὄζά. Τῶν Ἑλλήνων καὶ Ῥωμαίων ἡ συνήθεια φαίνεται ὅτι ἦτον ἐξίσου ποικίλη· κάμμιναν ὁμῶς προτίμησιν δὲν ἐδίδον εἰς τὴν περιοχὴν τῶν ναῶν. Οἱ Ἰουδαῖοι, Ἕλληνες, καὶ Ῥωμαῖοι, πάντοτε ἔθαπτον τοὺς νεκροὺς αὐτῶν ἐξω τῶν τευχῶν τῆς πόλεως· ἐλογίζετο δὲ μέγιστον προνόμιον νὰ ταφῆ τις ἐντὸς αὐτῶν· αἱ Ἑστιάδες παρθένοι, καὶ ὀλίγοι τινὲς εὐγενεῖς Ῥωμαῖοι, ἐθάπτοντο τοιοῦτοτρόπως. Εἶχον δὲ καὶ μερικὰ καὶ δημόσια νεκροταφεῖα εἰς τὰ περίεξ τῆς πόλεως. Οἱ Τοῦρκοι θάπτουσι παρὰ τὴν λεωφόρον μὲ τὴν ἰδέαν ὅτι θέλουσιν προσεύχασθαι οἱ διαβάται ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῶν τεθνηκότων· ἔχουσι δὲ πολλάκις καλῶς κεκοσμημένα τὰ μνημεῖα των. Οἱ πρῶτοι Χριστιανοὶ δὲν ἔθαπτον κατ' ἀρχὰς εἰς τὰς πόλεις· τὴν σήμερον τινὲς θάπτουν εἰς τὰς ἐκκλησίας, μὲ πρόδηλον βλάβην τῆς υγείας τῶν ἐκκλησιαζομένων.

καὶ τῶν παροικούντων· ἄλλοι εἰς κοιμητήρια μᾶλλον ἢ ἦπτον ἀπομεμακρυσμένα τῶν ἀνθρωπίνων κατοικιῶν. Οἱ Αἰγύπτιοι γενικῶς ἔθαπτον εἰς σπήλαια. Οἱ Ἰνδοὶ δὲν ἔχουσι προσδιωρισμένους τόπους, ὡς ἐπιτοπλεῖστον εἰς τὸν Γάγγην τὰ λείψανα ρίπτοντες μετὰ τὴν πυρπόλησιν. Οἱ Γουέβραι, ἀπόγονοι τῶν ἀρχαίων Περσῶν, καὶ οἱ ἐν ταῖς Ἀνατολικαῖς Ἰνδίασι Περσῆς, τῶν ὁποίων ἡ καταγωγή ὑποτίθεται ὡς κοινή οὖσα, ἐκθέτουσι τοὺς νεκροὺς αὐτῶν εἰς ἀνεωγμένους πύργους, νὰ καταβρωθῶσιν ὑπὸ σαρκοφάγων ὀρνέων, κατὰ τὴν ἱστορουμένην συνήθειαν τῶν προγόνων των.

Θέλομεν τώρα στοχασθῆν τὰς διαφόρους ἱεροπραξίας, καθ' ἃς ἐτελεῖτο καὶ τελεῖται ὁ ἐνταφιασμός εἰς διάφορα ἔθνη καὶ διάφορα θρησκεύματα.

Οἱ Ἰουδαῖοι φαίνεται ὅτι κρατοῦσιν ἀκόμη τὰς παλαιὰς αὐτῶν ἐπικηδείους τελετάς. Ἄπαντες οἱ παρευρισκόμενοι ὅταν τις ἐκπνεύσῃ σχίζουσι τὰ ἱμάτιά των. Ὁ νεκρὸς ἐπομένως τίθεται ἐπὶ σινδόνης ἐξηπλωμένης ἐπὶ τοῦ ἐδάφους, μετὰ τὸν ἀντίχειρα ἐστραμμένον ἐντὸς εἰς τὴν χεῖρα, καὶ μετὰ κηρίνην λαμπάδα ἀνάπτουσαν παρὰ τὴν κεφαλὴν ἢ τοὺς πόδας. Ἀφοῦ νύψωσι τὸν τεθνηκότα, περιβάλλουσιν εἰς αὐτὸν καθαρὸν χιτῶνα (ὑποκάμισον), ἄνω δὲ τοῦ χιτῶνος λινοῦν τι ἐνδυμα, τὸ ὁποῖον ἐφέρει κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ πανδήμου ἐξίλασμοῦ· ἔπειτα, ῥοῦχόν τι τετράγωνον θυσανωτὸν (μετὰ φούντας)· τελευταῖον, λευκὸν κάλυμμα ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, καὶ τὸ σάβανον. Οἱ συγγενεῖς συνοδεύουν αὐτὸν εἰς τὸν τάφον. Τοπάλαι ἐμίσηθον γυναικάς νὰ θρηνολοῶσι, καὶ μουσικοὺς οἵτινες πενθίμως ἔπαιζον ὄργανα. Εἰς τὸν τόπον τοῦ ἐνταφιασμοῦ, κατατίθεται τὸ φέρετρον ἐπὶ τῆς γῆς· ἔπειτα, ἂν ὁ τεθνηκὸς ἦτο σημαντικὸν ὑποκείμενον, γίνεται λόγος ἐγκωμιαστικὸς, μετὰ δὲ ταῦτα περιέρχονται δεκάκις τὸν τάφον, ἀπαγγέλλοντες προσευχὴν ἀρχίζουσιν, “Θεὸς, ἀληθινὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ, καὶ πᾶσαι αἱ ὁδοὶ αὐτοῦ κρίσεις, κτλ.” Δευτερ. λβ'. 4. Τὸ σῶμα καταβιβάζεται εἰς τὸν τάφον, καὶ οἱ πλησιέστεροι συγγενεῖς ρίπτουν εἰς αὐτὸν χῶμα· μετὰ δὲ τοῦτο ἀπογεμίζεται. Ἀναχωροῦντες, βαδίζουσιν ὀπισθοβατικῶς, καὶ τρεῖς ἀνασπῶντες ὀλίγον χόρτον, ρίπτουν αὐτὸν ὀπισθὲν των, ἀπαγγέλλοντες, “Ἐξανθήσουσιν ὡσεὶ χόρτος τῆς γῆς.” Ψαλ. οά. 16.

Τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων ἦσαν περίεργοι αἱ ἐπικηδείοι τελεταὶ καὶ διάφοροι εἰς τὰς διαφόρους πολιτείας. Τὰ σῶματα τῶν εὐπατριδῶν ἢ τῶν ἐν ἀξιώματι ἐκαίοντο ἢ ἐθάπτοντο, καὶ πολλάκις μνήματα περικαλλῆ ἀνηγείροντο ἐπ' αὐτῶν. Εἰς τοὺς Ἑλληνας εὐρίσκομεν τὰς πρώτας ἐπιταφίους ἐπιγραφάς, καὶ αὐτοὶ φαίνεται ὅτι πρώτοι εἰσήγαγον τὴν συνήθειαν τοῦ κηδεῦν λαμπρῶς μετὰ δημόσιον δαπάνην. Εἰς τῶν νόμων τοῦ Σόλωνος διευθύνεται κατὰ τῶν πολυεξόδων ἐνταφιασμῶν, εἰς τοὺς ὁποίους ἐθρηνώδουν χοροὶ ἐν τάξει προησχημένοι, καὶ λαμπροὶ ἀγῶνες πολλάκις παριστάνοντο. Αἱ τιμαὶ, ὅσας ὁ Περικλῆς ἀπέδωκεν εἰς τοὺς ἐν μάχῃ

πεσόντας ὑπὲρ πατρίδος, εἶναι τῶντι περίεργοι. Τὰ σῶματα ἐξετέθησαν εἰς κυπαρισσίνους νεκροθήκας, βαλμένας ὑπὸ σκηνὴν εὐρύχωρον, ὅπου ἐθρηνολόγουν οἱ συγγενεῖς, καὶ ἐστρώννουν ἄνθη καὶ χόρτα. Μετὰ τρεῖς ἡμέρας, τεθεῖσαι ἐφ' ἀμαζῶν, μετὰ μίαν κενὴν διὰ τὰ λείποντα πτώματα, μετεκομίσθησαν εἰς τὸν τόπον τοῦ ἐνταφιασμοῦ ἐν παρατάξει, ὅπου ἀγῶνες ἐτελέσθησαν, λόγος ἐγκωμιαστικὸς ἐξεφωνήθη, καὶ μνημεῖα εἰς αὐτοὺς ἀνηγώθησαν, ἕκαστον ἔχον ἐπιγεγραμμένα τὸ ὄνομα, τὴν ἡλικίαν, καὶ τὸν τόπον, ἐφ' οὗ ἔπεσεν ὁ τεθαμμένος.

Οἱ Ῥωμαῖοι μεγαλοπρεπῶς ἐνέδουν τοὺς ἐπισήμους νεκροὺς, θέτοντες, καθὼς καὶ οἱ Ἕλληνες, μικρὸν τι νόμισμα εἰς τὸ στόμα διὰ τὰ πορθητὰ τοῦ Χάρωνος, ὅστις μετεβίβαζεν αὐτοὺς εἰς τὴν ἀπέναντι ὄχθην τῆς Στυγός. Ἰδιωτικὰ λείψανα ἐσηκόνοντο ὡς ἐπιτοπλεῖστον τὴν νύκτα· τοῦτο δὲ, κατὰ τοὺς πρώτους χρόνους τῆς Ῥώμης, ἐγένετο εἰς ὄλας τὰς ἐπικηδείους πομπάς. Εἰς τὰς δημοσίους ἐπεστάται νεκροπομπὸς τις μετὰ βραβδούχων μαυροφορεμένων· προηγούντο δὲ μουσικοὶ, καὶ θρηνοδοὶ ἢ μυρολογήτριαι, μετὰ γελωτοποιῶν, εἰς ἐκ τῶν ὁποίων, ὁ Ἀρχίμιμος, ἐμιμεῖτο τὸν τεθνηκότα· κατόπιν ἠκολούθουν οἱ φέροντες τὰς προτομάς τῶν προγόνων αὐτοῦ, τὰ λάφυρα καὶ τὰς ἀμοιβὰς τοῦ πολέμου, ἔπειτα ἡ οἰκογένεια εὐθὺς μετὰ τὸν νεκρὸν, στρατιῶται μετ' ἀνεστραμμένα ὄπλα, αἱ ἀρχαί, κτλ. Ἐνίοτε ἡ πομπὴ ἐπέτετο εἰς τὴν ἀγορὰν, ὅπου ἐξεφωνεῖτο ἐπιτάφιός λόγος. Μετὰ ταῦτα ἐκαίετο ὁ νεκρὸς εἰς πυρὰν, ὑπὸ τῶν συγγενῶν ἀναπτομένην· τὰ ὄστα, ἐπιμελῶς συναθροισζόμενα, ἐβάλλοντο εἰς κάλπην, ἣτις ἐτίθετο εἰς τὸ μνήμα. Εἰς δὲ τὴν κάλπην ἐβάλλετο μικρὰ φιάλη, δακρῶν τάχα περιεκτικὴ. Τὸ ἔθιμον τοῦτο δὲν περιωρίζετο εἰς τοὺς Ῥωμαίους, ὡς μανθάνομεν ἀπὸ χωρίου τι εἰς τοὺς Ψαλμοὺς, “Βάλλεις τὰ δάκρῶτά μου εἰς τὴν φιάλην σου.” Ψαλ. νβ'. 8. Ἀνθ' ἐκόσμου τὴν νεκροθήκην, καὶ προσέτι τὸν τάφον, ὅτε τὸ σῶμα ἐθάπτετο. Ἐτελοῦντο δὲ καὶ θυσίαι καὶ ἀγνισμοὶ, καὶ λύχνος πολλάκις διετηρεῖτο καιόμενος.

Οἱ Ἰνδοὶ μεταφέρουν εἰς τὸ ὑπαιθρον τοὺς νεκροὺς, καὶ ῥαντίζουσιν αὐτοὺς μετ' ὕδωρ ἐκ τοῦ Γάγγου, εἰ δυνατόν· τεμάχια κοραλλίου καὶ χρυσοῦ βάλλονται εἰς τὸ στόμα, τοὺς μυκτῆρας, τοὺς ὀφθαλμούς, καὶ τὰ ὦτα· πανίον ρίπτεται ἐπὶ τοῦ σώματος, τὸ ὁποῖον, ὅταν ἦναι εἰς πόλιν, ἐξάγεται διὰ τινος ἰδιαιτέρας πύλης, κατὰ τὸν βαθεῖον τοῦ τεθνηκότος, καὶ καίεται πλησίον ποταμοῦ εἰς πυρὰν ὑπὸ τῶν συγγενῶν ἀναπτομένην· χύνουσι δ' οὗτοι καὶ ὕδωρ ἐκ τοῦ ποταμοῦ ἀπὸ τὰς συνηνωμένας παλάμας τῶν χειρῶν των· ἔπειτα καθίζοντες ἀπαγγέλλουν ἠθικὰς περιόδους. Προσφοραὶ γίνονται διὰ δέκα ἡμέρας, εἰς τὸ τέλος τῶν ὁποίων ὁ στενωτάτος συγγενὴς θάπτει τὰ ὄστα· ἐπομένως δὲ ἀνακομίζόμενα ταῦτα, ρίπτονται εἰς τὸν ἱερὸν ποταμὸν Γάγγην. Ἐπὶ τοῦ μέρους ὅπου ἐκάησαν, φυτεύονται πολλάκις πρὸς ἀνάμνησιν δένδρα, ἐγείρεται ἀνάχωμα, ἢ κατασκευά-

ζεται λιμνὸν ἢ δεξαμενὴ. Τὴν συνήθειαν τοῦ νὰ καίωται εἰς τὰς Ἰνδίας αἱ χῆραι μετὰ τῶν νεκρῶν συμβίων δὲν εἶναι τοῦ παρόντος καιροῦ νὰ συζητήσωμεν· ἀρκεῖ νὰ εἴπωμεν ὅτι παρόμοια ἔθιμα ἐπεκράτησαν μετὰ τῶν ἄλλων εἰδωλολατρῶν, καὶ διόλου δὲν εἶναι σπάνια τὴν σήμερον, ἐξαιρέτως μετὰ τῶν ἀγρίων τινῶν τῆς Ἀφρικῆς, μολοντοὶ ἀμφιβάλλεται ἂν ἡ θυσία γίνεσθαι τόσον ἐκουσίως ὑπὸ τούτων ὅσον ὑπὸ τῶν Ἰνδῶν. Τὸ αὐτὸ ἔθιμον ἐπεκράτει τὸν καιρὸν τῆς τοῦ Ἀλεξάνδρου ἐκστρατείας. Τώρα δὲ παρακμάζει ἀπαγορευθὲν ὑπὸ τῆς Βρετανικῆς ἀρχῆς καθ' ὅλην τὴν Ἰνδικὴν αὐτῆς ἐπικράτειαν. Οἱ Μωαμεθανοὶ θάπτουσι τοὺς νεκροὺς, ὡς καὶ ἡμεῖς μέχρι τῆς σήμερον, εὐθὺς σχεδὸν ἀφοῦ ἀποθάνωσι· κατὰ συνέπειαν δὲ τῶν περὶ προορισμοῦ δοξασιῶν οὔτε πολλὴν λύπην δεικνύουν, οὔτε πολλὰς ἱεροπραξίας μεταχειρίζονται εἰς τοιαύτας περιπτώσεις. Ῥητὰ τοῦ Κορανίου ἀπαγγέλλονται καθ' ὅλην τὴν εἰς τὸ νεκροταφεῖον πορείαν, καὶ ἐπειδὴ ἡ νεκροῦ μεταφορὰ λογίζεται ὑπ' αὐτῶν θανάσιμου ἀμαρτήματος ἐξίλαστικὴ, πολλοὶ μεταπιάνουσι. Θάπτεται δὲ τὸ σῶμα πλαγιάσμενον ἐπὶ τῆς δεξιᾶς πλευρᾶς, καὶ πρὸς τὴν Μέκκαν ἐστραμμένον. Ὁ ἱμάμης, ἢ ἱερεὺς, ἀπαγγέλλει προσευχὴν, καὶ καλεῖ τρεῖς τὸν τεθνηκότα κατ' ὄνομα, ἀναφέρει δὲ καὶ τὸ ὄνομα τῆς μητρὸς του. Τοῦτο ἐσυνείθισον κάποτε καὶ οἱ Ῥωμαῖοι· εἰς δὲ τὴν Ἰρλανδίαν, ὡς καὶ πολλὰ τοῦ Ἑλλάδος, ἐρωτᾶσι τὸν νεκρὸν αἱ μυρολογήτριαι διατὶ ἄρα τὰς ἀφῆκεν, ἂν δὲν εἶχε πᾶν ὅ,τι ἐπεθύμει, καὶ ἄλλα παραλήσια. Εἰς τὰς Μωαμεθανικὰς κηδείας γίνεται θρηνοὶ ὀλιγώτατος, μολοντοὶ πολλάκις ἐπισκέπτονται τὸν τάφον οἱ συγγενεῖς, στρώνουν ἄνθη, καὶ φυτεύουσι θάμνους καὶ δένδρα πλησίον αὐτοῦ. Εὐρύχωρα κοιμητήρια ἐξωθεν τῶν Μωαμεθανικῶν πόλεων, ἀπὸ κυπαρισσῶν ὡς ἐπιτοπλεῖστον κατάφυτα, παριστάνουσι τερπνὸν καὶ σοβαρώτατον θέαμα.

Οἱ Σῖναι ἐξοδεύουν ἀλύπητα πρὸς ἀπόλαυσιν λαμπρᾶς κηδείας, πολὺν χρόνον πρὶν τοῦ θανάτου ἐτοιμαζόμενοι, καὶ προτιμῶντες ν' ἀφήσωσιν ἀκτήμονα τὰ ἑαυτῶν τέκνα μᾶλλον παρὰ νὰ μὴν ἀξιώθωσι μεγαλοπρεπῶς ταφῆς. Μεγάλως ποσότητος δαπανῶσιν οἱ ζῶντες διὰ τὰς νεκροθήκας των, αἵτινες καὶ πολλάκις στέλλονται ὡς δῶρα εἰς γονεῖς καὶ συγγενεῖς ἐπὶ ζωῆς αὐτῶν. Συχνάκις εἶναι κεκοσμημένοι μετὰ ζωγραφίας, ἀναγλυφᾶς, καὶ ἐπιγράμματα. Ὁ νεκρὸς στολιζέται μετὰ διαφόρους τῶν καλλίστων αὐτοῦ ἐνδυμασιῶν, καὶ τὸν δίδονται ζωοτροφίαι διὰ τὸν ἄλλον κόσμον. Πάντες οἱ ἐπισκεπτόμενοι προσκυνοῦσιν αὐτὸν, μετὰ βεβηλῶς φερόμενοι, πολλάκις δὲ καὶ συγχαίρονται τὴν οἰκογένειαν διὰ τὴν λαμπρότητα τῆς νεκροθήκης. Ἐνόσω μὲν ὁ νεκρὸς εἰς τὴν οἰκίαν, τὸν προσφέρουσι τροφήν, ὅσας παρατίθεται ἢ τράπεζα τῆς οἰκογενείας. Ἡ ἐκλογή τοῦ τόπου τῆς ταφῆς εἶναι ὑπόθεσις σπουδαία, καὶ δὲν γίνεται ἄνευ τῆς συμβουλῆς τῶν ἱερέων· πάντοτε προηγείται τοῦ λειψάνου ὁ πρεσβύτερος υἱὸς, καὶ προσποιεῖται ὅτι ἐμποδίζει τάχα τὴν διάβασιν.

Οἱ αὐτόχθονες τῆς Βορείου καὶ Νοτίου Ἀμερικῆς μεταφέρουν ἐν γῆναι τὰ ὄστα τῶν τεθνηκότων (ἀφοῦ διαλυθῆ ἢ ἀφαιρεθῆ ἢ σάξ) τετυλιγμένα εἰς δ' ῥαματα, ὅπουδῆποτε οἱ προπάτορες των εὐρίσκονται τεθαμμένοι· πολλάκις δὲ ἀπέχουσι τὰ μέγιστα οἱ τόποι οὗτοι, κατὰ συνέπειαν τῆς ἀστάτου ζωῆς των. Πολλοὶ φυλαὶ ἀφανίζουσι πᾶν ὅ,τι ἀνήκεν εἰς τοὺς τεθνηκότας, καὶ οὐδέποτε ἀναφέρουν ἢ αἰνίττονται αὐτοὺς.

Αἱ τῆς Ἀφρικῆς βάρβαροι φυλαὶ τελοῦσι λαμπρῶς ἐν γῆναι τὰς ἐπικηδείους πομπὰς των. Αἱ τῶν ἀρχηγῶν καὶ μεγιστάνων συνοδεύονται μετ' ἀνθρωπίνους θυσίας· αἱ σύζυγοι, οἱ δοῦλοι, οἱ αἰχμάλωτοι, καὶ οἱ ἵπποι των, φονεύονται· τὰ ὄπλα, τὰ ἐνδύματα, καὶ οἱ θησαυροὶ των, θάπτονται μετ' αὐτῶν. Κάμνουσι δὲ καὶ πολλάκις τὰς φρικώδεις ταύτας θυσίας οἱ ἐπιζῶντες, διὰ νὰ ἐξιλεῶσι τὰς σικίας τῶν προπατόρων των.

Περίεργον εἶναι νὰ παρατηρῆ τις, πόσον αἱ περὶ τοῦ μέλλοντος ἰδέαι τῶν διαφόρων ἔθνων ἐπενεργοῦν εἰς τὰς ἐπικηδείους τελετάς των. Αἱ ἀγριώτεραι φυλαὶ, καὶ τὰ ἔκδοτα εἰς τὴν εἰδωλολατρείαν ἔθνη, φανταζόμενα τὸν μέλλοντα κόσμον ὡς τὸ παρόντος ὁμοίωτατον, συνθάπτουσι τὰ ὄπλα, τὴν τροφήν, καὶ τοὺς θησαυροὺς τοῦ τεθνηκότος, θυσιάζουσι τὰς γυναῖκας, τοὺς ἵππους, καὶ τοὺς δούλους του, μετὰ τὴν ἰδέαν ὅτι θέλουσι εἰσεῖν χρήσιμα πρὸς αὐτὸν εἰς ἄλλην κατάστασιν. Οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες καὶ Ῥωμαῖοι, τῶν ὁποίων ἡ θρησκεία ἦτο πολὺ μᾶλλον ἐξευγενισμένη, ἐφύλαττον μὲν ὀλίγα τινὰ τοιαῦτα (ὅσον τὸ βαλλόμενον εἰς τὸ στόμα τοῦ νεκροῦ νόμισμα, ἀπὸ συνήθειαν καὶ δευσδαίμωνιαν), ἀλλὰ τὸ δημόσιον αὐτῶν φρόνημα καὶ ὁ στρατιωτικὸς χαρακτῆρ ἐπενήργει ὥστε νὰ μεταχειρίζωνται τοιαύτας μόνον τελετάς, ὅποια ἐκολάκευον τὴν κενοδοξίαν καὶ ἠρίθιζον τὴν ἐπιμέλειαν τῶν ζώντων, μᾶλλον παρ' οἵασδῆποτε τὴν μέλλουσαν κατάστασιν τοῦ τεθνηκότος ἀφορώσας. Σαμειωτέον δὲ καὶ ὅτι τῶν διαφόρων Χριστιανικῶν αἱρέσεων αἱ διάφοροι δοξασῖαι ἔχουσιν οὐ μικρὰν ἐπιρροὴν εἰς τὰ περὶ τῶν κεκοιμημένων ἔθιμα.

ΑΝ ἐκ τῆς κακῆς σου διαγωγῆς περιέπεσες εἰς δυστυχήματα, ζῆθι, καὶ ἔσο εἰς τὸ μέλλον φρονιμώτερος. Ἄν ἐκ τοῦ σφάλματος ἄλλων, ζῆθι· δὲν εἶσαι ἀξίος ὀνειδισμοῦ. Ἄν προσεβλήθῃ ἀδίκως ὁ χαρακτῆρ σου, ζῆθι· ὁ καιρὸς θέλει ἀφαιρέσειν τὸν μῶμον. Ἄν ἔχῃς κακοὺς ἐχθρούς, ζῆθι, καὶ φρόντισε ν' ἀποτύχῃ ἡ κακία των. Ἄν ἔχῃς εὐμενεῖς καὶ πιστοὺς φίλους, ζῆθι, νὰ τοὺς χαροποιῆς καὶ προστατεύῃς. Ἄν ἐλπίζῃς ἀθανασίαν, ζῆθι, καὶ ἐτοιμάσου νὰ τὴν ἀξιώθῃς.

ΕΜΠΟΡΕΙ τις νὰ κατηγορήσῃ τὸν Θεὸν ὅτι δὲν μᾶς ἔδωκεν ἱκανὰ πρὸς εὐδαιμονίαν; Ὅχι· ἀναμφιβόλως· διότι ἡ φύσις μετ' ὀλίγα εὐχαριστεῖται· καὶ μ' ὅλον τοῦτο, δυσκόλως θέλει εὐρεῖν ἄνθρωπον, ὅστις νὰ μὴ παραπονήται περὶ τινος χρείας, ἀκόμη καὶ ὅταν φαίνεται ἀπ' ὅλα ἐφωδιασμένος· οὕτω δὲ βασανιζόμεθα, ἐνῶ μᾶς ἦτο δυνατόν νὰ εὐδαιμονώμεν καὶ νὰ ἡσυχάζωμεν.

ΔΙΑΛΟΓΟΣ ΜΕΤΑΞΥ ΤΟΥ ΜΕΓΑΛΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΚΑΙ ΘΡΑΚΟΣ ΤΙΝΟΣ ΛΗΣΤΟΥ.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ. Τί, μήπως είσαι ὁ ἐκ Θράκης ληστής, περὶ τῶν ἀνδραγαθημάτων τοῦ ὁποίου τσαυτὰ ἤκουσα;

ΛΗΣΤΗΣ. Ναί, Θραξ εἶμαι, καὶ στρατιώτης.

ΑΛΕΞ. Στρατιώτης! — κλέπτης, ἄρπαξ, δολοφόνος! ἢ μάστιξ τῶν ἀνθρώπων! τιμῶ τὴν ἀνδρείαν σου, ἀλλὰ βδελύττομαι, καὶ πρέπει νὰ κολάσω τὰ ἐγκλήματά σου.

ΛΗΣΤΗΣ. Τί ἐπραξα, καὶ παραπονεῖσαι;

ΑΛΕΞ. Δὲν περιεφρόνησες τὴν ἐξουσίαν μου; δὲν κατεβίασες τὴν δημόσιον εἰρήνην; καὶ δὲν ἐπέρασες τὴν ζωὴν σου βλάπτων τὰ πρόσωπα καὶ τὰ κτήματα τῶν συνυπηκόων σου;

ΛΗΣΤΗΣ. Αἰχμάλωτός σου εἶμαι, Ἀλέξανδρε! ὅ,τι λοιπὸν ἀγαπᾷς νὰ μὲ ὀνειδίσης, πρέπει ν' ἀκούσω, καὶ ὅπως θελήσης νὰ μὲ παιδεύσης, πρέπει νὰ ὑποφέρω. Ἄλλ' ἢ ψυχὴ μου εἶναι ἀκαταδάμαστος· καὶ ἂν ἀποκριθῶ εἰς τὰ ὀνειδή σου, πρέπει ν' ἀποκριθῶ ὡς ἐλευθέρως.

ΑΛΕΞ. Λάλει ἐλευθέρως. Μὴ γένοιτο νὰ ὤφελθῶ ἐγὼ ἀπὸ τὴν δυνάμιν μου, ὥστε νὰ δεσμεύσω τὴν γλῶσσαν οἰουδήποτε.

ΛΗΣΤΗΣ. Λοιπὸν εἰς τὴν ἐρώτησίν σου ἀποκρίνομαι δι' ἄλλης ἐρωτήσεως. Πῶς ἐπέρασες τὴν ζωὴν;

ΑΛΕΞ. Ὡς ἦρος. Τὴν Φήμεν ἐρώτησε, καὶ αὐτὴ θέλει σὲ εἰπεῖν. Μεταξὺ τῶν ἀνδρείων ὑπῆρξα ὁ ἀνδρειότατος· μεταξὺ τῶν κυριάρχων, ὁ εὐγενέστατος· μεταξὺ τῶν δορικτητόρων, ὁ κραταιότατος.

ΛΗΣΤΗΣ. Μήπως δὲν διαλαλεῖ καὶ τὰς ἰδικὰς μου ἀνδραγαθίας ἢ Φήμεν; Ὑπῆρξε ποτὲ τολμηρότερος ὀπλαρχηγὸς ἀνδρειότερας συμμορίας; Ὑπῆρξε ποτὲ, — ἀλλὰ δὲν καταδέχομαι νὰ καυχηθῶ. Σὺ αὐτὸς γνωρίζεις ὅτι εὐκόλως δὲν καθυπετάχθην.

ΑΛΕΞ. Μ' ὄλα ταῦτα, τί εἶσαι παρὰ ληστής, — χαμπερπῆς, ἄτιμος ληστής;

ΛΗΣΤΗΣ. Ἄλλ' ὁ δορικτήτωρ τί τάχα εἶναι; Καὶ σὺ δὲν περιήλθες τὴν γῆν ὡς κακὸν τι δαιμόνιον, μαραινῶν τοὺς ὠραίους καρπούς τῆς εἰρήνης καὶ τῆς βιομηχανίας· ἀρπάζων, λεηλατῶν, φονεύων, ἀνόμως, ἀδίκως, μόνον πρὸς εὐχαρίστησιν τῆς ἀπλήστου φιλαρχίας σου; Πᾶν ὅ,τι ἐγὼ ἐπραξα εἰς ἓν χωρίον μ' ἑκατὸν ὄπαδους, σὺ ἔκαμες εἰς ὀλόκληρα ἔθνη μ' ἑκατοντάδας χιλιάδων. Ἄν ἐγὼ ἀπεργύμνωσα ἓν ἄτομον, σὺ κατηφάνισες βασιλεῖς καὶ ἡγεμόνας. Ἄν ἐγὼ ἔκαυσα ὀλίγας κώμας, σὺ κατηρήμωσες τὰς πλεον εὐδαίμονας βασιλείας καὶ πόλεις τοῦ κόσμου. Εἰς τί λοιπὸν ἢ διαφορά, ἐκτὸς ὅτι σὺ, βασιλεὺς γεννηθεὶς, ἠξιώθης νὰ γένης ἀνώτερος ληστής ἐμοῦ τοῦ ἰδιώτου;

ΑΛΕΞ. Ἄλλ' ἂν ἤρπασα ὡς βασιλεὺς, ἔδωκα καὶ ὡς βασιλεὺς. Ἄν κατέστρεψα κράτη, ἔθεμελίωσα μεγαλύτερα. Περιέθαλφα τὰς τέχνας, τὸ ἐμπόριον καὶ τὴν φιλοσοφίαν.

ΛΗΣΤΗΣ. Καὶ ἐγὼ ἀλυπήτως ἐδίδον εἰς τοὺς πτωχοὺς ὅ,τι ἐλάμβανον παρὰ τῶν πλουσίων. Συνέστησα τάξιν καὶ πειθαρχίαν μεταξὺ τῶν ἀγριωτάτων, καὶ πάντοτε ὑπῆρξα ὁ προστάτης τῶν καταδυναστευομένων. Τῶντι περὶ τῆς φιλοσοφίας, τὴν ὁποίαν ἀνέφερες, δὲν γνωρίζω τίποτε· ἀλλὰ πιστεύω ὅτι οὐδ' εἰς ἐμὲ οὐδ' εἰς σὲ εἶναι δυνατὸν ν' ἀποζημιώσωμεν τὸν κόσμον δι' ὅσα κακὰ τὸν ἐπροξενήσαμεν.

ΑΛΕΞ. Ἄρκεῖ. Ἀφαιρέσετε τὰς ἀλύσεις του, καὶ καλῶς αὐτὸν περιποιηθῆτε. Τόσον λοιπὸν ὁμοιάζομεν! Ὁ Ἀλέξανδρος ληστής! Νὰ τὸ σκεφθῶ.

Η ΚΟΥΡΔΙΣΤΑΝ ΚΑΙ ΟΙ ΚΑΤΟΙΚΟΙ ΑΥΤΗΣ.

Η ΚΟΥΡΔΙΣΤΑΝ εἶναι χώρα μεσόγειος, κειμένη μεταξὺ Περσίας καὶ Τουρκίας, καὶ συνορεύουσα πρὸς ἄρκτον μὲ τὴν Ἀρμενίαν, πρὸς δυσμὰς μὲ τὸν ποταμὸν Τίγριν, πρὸς ἀνατολὰς μὲ τὰς πεδιάδας τῶν Περσικῶν ἐπαρχιῶν Ἰράκ καὶ Ἀδερβιγάν, πρὸς δὲ νότον μὲ τὴν Τουρκικὴν ἐπαρχίαν τοῦ Βαγδατίου. Ἡ ἐν τοῖς ὀρίοις τούτοις περιοχή εἶναι ἢ κυρίως λεγομένη Κουρδιστάν· ἀλλὰ φυλαί τινες Κούρδων εὐρίσκονται διεσκορπισμέναι εἰς πολὺ εὐρυχωροτέραν ἔκτασιν. Τὸ γενικὸν πρόσωπον τοῦ τόπου εὐκόλως περιγράφεται. Εἶναι σχεδὸν ἀτελεύτητον σύμπλεγμα μικρῶν ὀρέων, μὲ σειρὰς ὑψηλοτέρας τῆδε κάκεῖσε, αἵτινες ἔχουν ὀροπέδια ἐπὶ τῶν κορυφῶν, εἰς δριμύτατον ὑποκείμενα ψύχας.

Τὸ κυριώτερον χαρακτηριστικὸν τῶν Κούρδων εἶναι ἢ ἀνεξαρτησία, τὴν ὁποίαν διετήρησαν εἰς διάστημα εἰκοσιτριῶν ἑκατονταετηρίδων. Ἐπὶ Ξενοφῶντος, ὁ ὁποῖος ὀνομάζει αὐτοὺς Καρδοῦλους, ἦσαν πολεμικὸν ἔθνος, μὴ ὑποκείμενον εἰς τὸν βασιλέα· ἀπαρράλλκτως δὲ τοιοῦτοι εἶναι καὶ τὴν σήμερον. Διότι, ἂν καὶ οἱ ὀρεινοὶ αὐτῶν ἀρχηγοὶ ἀναγνωρίζωσιν ὡς ἐπιτοπλεῖστον τὴν ἐξουσίαν κυριάρχου τινός, οὐδέποτε ὁμῶς συγχωροῦσιν αὐτὸν νὰ ἐπεμβῆ εἰς τὰ ἐσωτερικὰ τοῦ τόπου τῶν. Τὰ σύνορα τῆς Τουρκίας καὶ Περσίας κατέχοντες, ὁμολογοῦσι πολιτικὴν πίστιν οἱ μὲν εἰς τὸν τῆς πρώτης, οἱ δὲ εἰς τὸν τῆς δευτέρας αὐτοκράτορα. Τὰ νότια καὶ δυτικὰ μέρη ἐπαγγέλλονται ὑποταγὴν εἰς τὸ Τουρκικὸν κράτος, τὰ δὲ βορεινότερα καὶ ἀνατολικώτερα δέχονται ὡς προστάτην τὸν βασιλέα τῆς Περσίας. Ὁ Ὄθμανὸς Σουλτάνος, μὴ δυνάμενος νὰ φορολογῇ καὶ στρατολογῇ ὡς ὁ Πέρσης εἰς τὰ μακρυνὰ ἐκεῖνα μέρη, χαίρεται κατὰ συνέπειαν τὸ πλεῖστον μέρος τῆς ἀνωφελοῦς ταύτης ὑποταγῆς.

Οἱ Κούρδοι ποτὲ δὲν συνηνώθησαν ὑπὸ ἓνα μόνον ἀρχηγόν· ἀλλ' ὁ πρῶτος ἐκάστης φυλῆς ἐνεργεῖ ὄλα τὰ τοῦ κυριάρχου καθήκοντα καὶ δικαιώματα ἐντὸς τῆς ἰδίας αὐτοῦ περιοχῆς. Ὁ ἰσχυρότατος ἐκ τῶν τιμαριωτῶν τούτων εἶναι ὁ ἡγεμὼν τῆς Ἀρδελάν, μεγάλης ἐπαρχίας εἰς τὴν Περσικὴν Καρδουχίαν. Ὁ τόπος μου, νὰ μεταχειρισθῶ τὰς ἰδίας αὐτοῦ λέξεις, ὅτε συνωμίλει μετὰ τοῦ Ἀγγλοῦ περιηγητοῦ Ἰωάννου Μαλκόμου τὸ 1810, “ὕπερβαίνει διακόσια μίλια κατὰ τὸ μῆκος, καὶ σχεδὸν ἄλλα τόσα κατὰ τὸ πλάτος.

Ἄληθεύει μὲν ὅτι ὁμολογοῦμεν ὑπακοὴν καὶ πίστιν εἰς τοὺς βασιλεῖς τῆς Περσίας, ἀλλὰ δὲν μᾶς ἐπιβαρύνει ἢ αὐστηρὰ ἐξουσία, ἥτις πολλάκις ἀφανίζει τοὺς ἡμετέρους γείτονας, τοὺς γονίμους πεδιάδας καὶ πλουσίας πόλεις ἔχοντας. Τίποτε δὲν εὐρίσκεται εἰς τὴν Κουρδιστάν νὰ ἐφελκύσῃ ἐχθρούς. Ἡ πατρίς μας εὐπορεῖ μόνον,” ἐπρόσθεσε μειδιῶν, “ἀπὸ γενναίους ἀνδρας καὶ εὐρώστους ἵππους.”

Τὰ ἦδη τῶν Κούρδων εἶναι ὡς τὰ τῶν ἄλλων νομαδικῶν φυλῶν τῆς Ἀσίας. Τὰ ὄρη παρέχουσι τροφήν εἰς τὰ ποίμνια, τὰ ὁποῖα συνιστῶσι τὸ κυριώτερον μέρος τοῦ πλοῦτου τῶν, καὶ ἀσφαλῆ κατοικίαν δι' ἑαυτοὺς καὶ τὰς οἰκογενείας τῶν. Πρῶίμα τὸ ἔαρ καταβαίνουν εἰς τὰς πεδιάδας διὰ νὰ γεωργήσωσι, καὶ τὸ θέρος διὰ νὰ θεριώσωσι. Τὰ προϊόντα τῆς γῆς εἶναι ποικίλα· αἱ κοιλάδες εἶναι γονιμώταται, καὶ ἐκτὸς παντοειδῶν γεννημάτων, παράγουσιν ἀμύμονον λίνον, βαμβάκιον, καπνὸν, καὶ μάννα, τὸ ὁποῖον ἐνταῦθα χρησιμεύει ἀντιζαχαρώσεως.

Ἄλλ' ἐξαιρέτων χαρακτηριστικὸν ἔχουν οἱ Κούρδοι τὸ φιλάρπαγον. Ἡ ληστεία παρ' αὐτοῖς εἶναι φυσικὸν ἐνασχόλημα· καὶ πᾶς ἀτυχῆς ξένος, ὁ ὁποῖος ἤθελε πέσειν εἰς χεῖράς τῶν, θεωρεῖται ὡς νόμιμος λεία. Ἄν ὁ δύστηνος ἦναι πτωχὸς καὶ ρακένδυτος, ζυλοκοπεῖται αὐστηρὰ διότι δὲν ἔφευγεν ἰκανὴν ἰδιοκτησίαν, ὥστε νὰ ἀνταμείψῃ τοὺς κόπους τῶν ἀρπάγων. Εἶναι δὲ οὐχὶ μόνον τολμηροὶ λησταί, ἀλλὰ καὶ ἐπιτήδειοι κλέπται· ὄλοι σχεδὸν οἱ περιηγηταὶ ἢ ληστεύονται, ἢ, πρὸς ἀποφυγὴν τούτου, φιλοδωροῦσι πλουσιοπαρόχως.

Τὴν ἐξουσίαν αὐτῶν ἐνεργεῖ ἐπιεικῶς οἱ ἄρχοντες τῆς Κουρδιστάν, ὑπακούονται δὲ μεθ' ἰλαρότητος. Πάντοτε ἀποβλέπουσι τὰ μέγιστα εἰς τὰ ἔθιμα καὶ τὰς προλήψεις τοῦ ἔθνους. Παράδειγμα τούτου ἀξιωματικὸν συνέβη, ὅτε ὁ Ἰππότης Ἰωάννης Μάλκολμος ἐπεσκέψθη τὴν Περσίαν ἐν ἔτει 1810. “Ἡμῶν,” λέγει, “ἐσκηνωμένος εἰς κώμην ὀνομαζομένην Ζάγαν, ἀπέχουσαν εἰκοσιπέντε μίλια τῆς Σέννας, μητροπόλεως τῆς Ἀρδελάν. Ὁ συνοδῶν με ἀξιωματικὸς ἐκ μέρους τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς ἐπαρχίας μὲ εἰδοποίησεν, ὅτι ἀνθρώπος τις ἀπὸ τὴν φυλὴν Σουρσοῦρ (οἰκογενεαὶ τινες τῆς ὁποίας ἦσαν ἐσκηνωμένοι ἐντὸς ἐνὸς μιλίου) εἶχε φονεύσει τὸν πατέρα του τὴν προτεραίαν. ‘Φυσικά,’ εἶπα ἐγὼ, ‘ὁ φονεὺς πρέπει νὰ θανατωθῆ.’ ‘Δὲν τὸ φρονῶ,’ ἀπεκρίθη ὁ ἀξιωματικὸς· ‘αὐτὸς ὁ ἴδιος κληρονομεῖ, καὶ κανεὶς δὲν ὑπάρχει νὰ ζητήσῃ τὸ αἷμά του.’ ‘Ἄλλ' ὁ ἡγεμὼν τοῦ τόπου δὲν θέλει φροντίσειν νὰ μὴν ἐκφύγῃ ὁ πατροκτόνος;’ ‘Ὁ ἡγεμὼν,’ ψυχρῶς ἀπήντησεν ἐκεῖνος, ‘δὲν δύναται νὰ ἐπεμβῆ εἰς τοιαύτην περίστασιν, πλὴν ἂν ἐπικληθῶσιν αὐτόν· καὶ τέλος πάντων,’ εἶπεν, ‘ἂν συζητηθῆ τὸ πρᾶγμα, θέλει γένειν συμβιβασμὸς τις διὰ χρημάτων. Μεταξὺ τῶν Κούρδων, οἵτινες πάντοτε πολεμοῦν, ἢ ζωὴ ἐνὸς δραστηρίου νέου ἀξίζει πολὺ μᾶλλον παρὰ ν' ἀφαιρεθῆ δι' ἓνα νεκρὸν γέροντα!’”

Ἡ Κουρδιστάν ἔχει μὲν διαφόρους πόλεις, ἀλλ' αἱ στρατιωτικαὶ αὐτῆς φυλαὶ σπανίως συνέρχονται κατὰ μέγα πλήθος. Ὁ ἡγεμὼν τῆς Ἀρδελάν ζῆ ἐν μεγάλῃ τρυφῇ καὶ πολυτελείᾳ εἰς τὴν ἑαυτοῦ πρωτεύουσαν, τῆς ὁποίας οἱ κάτοικοι φαίνονται ὡς ἐπιτοπλεῖστον εὐποροῦντες. Τούτων ἢ κατὰστασις εἶναι πάντῃ ἀντίθετος εἰς τὴν τοῦ γειτονικοῦ ἀγροικοῦ πληθυσμοῦ, οἵτινες καυχῶνται εἰς τὴν ἄτακτον ἐλευθερίαν τῶν καὶ ἐνῶ χαίρουσιν εἰς τὴν πομπὴν καὶ μεγαλοπρέπειαν τοῦ ἡγεμόνος καὶ τῶν ἀρχηγῶν εἰς τοὺς ὁποίους ὀφείλουσι κληρονομικὴν πίστιν, θεωροῦσι μετ' ἐλέους καὶ περιφρονήσεως τὴν ἥττον φιλοπόλεμον, μᾶλλον δὲ πεπολιτισμένην κοινότητα, ὑφ' ἧς οἱ ἄρχοντες τῶν ἀμέσως περικυκλοῦνται. Τὰς γνώσεις πάντοτε περιεφρόνησαν, θρησκείαν δὲ μόλις γνωρίζουσι. Πρεσβεύουσι μὲν τὴν πίστιν τοῦ Μωάμεθ, ἀλλ' ἐν γένει ἐπίσης ἀδιαφοροῦν περὶ τῆς οὐσίας καὶ τῶν τελετῶν αὐτῆς. Ὁ προειρημένος περιηγητὴς Μάλκολμος εὐρήκε τεσσαράκοντα οἰκογενείας Νεστοριανῶν εἰς τὴν Σένναν, ἐξ ὧν οἱ προύχοντες ἐπεσκέψθησαν αὐτὸν μετὰ τοῦ ἱερέως τῶν. Πολλοὶ τῆς αὐτῆς αἰρέσεως εὐρίσκοντο εἰς τὴν Κουρδιστάν, οἵτινες εἶχον διατρίψειν ἐκεῖ ἀφού πρῶτον διεχωρίσθησαν ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς ἐκκλησίας, τουτέστι δεκατρεῖς ἑκατονταετηρίδας.

ΧΑΡΑΚΤΗΡ ΤΟΥ ΑΛΗΘΙΝΟΥ ΦΙΛΟΥ.

ΠΕΡΙ τοῦ ἀνθρώπου, τὸν ὁποῖον καλεῖς φίλον σου, εἰπέ με, κλαίει μετὰ σοῦ ἐν καιρῷ θλίψεως; Σ' ἐπιπλήττει εἰλικρινῶς κατὰ πρόσωπον, ἐνῶ ἄλλοι σὲ περιγελοῦν ἢ σὲ μέμφονται ἐκ τῶν ὀπισθεν; Τολμᾷ νὰ σὲ υπερασπισθῆ, ὁπότεν ἢ συκοφαντία κρυφίως διευθύνῃ κατὰ τῆς ὑπολήψεώς σου τὰ θανατηφόρα βέλη τῆς; Σὲ ἀναγνωρίζει μὲ τὴν αὐτὴν προθυμίαν, καὶ φέρεται πρὸς σὲ μὲ τὴν αὐτὴν φιλικὴν περιποίησιν, ἐμπροσθεν τῶν ἀνωτέρων σου κατὰ τὸν βαθμὸν καὶ τὴν τύχην, ὡς καὶ ὁπότεν ἢ ὑπερφηανία ἢ κενοδοξία δὲν ἐμποδίσῃ τὰ τῆς φιλίας δικαιώματα; Ἐὰν δυστυχία καὶ ζημίαι σὲ ἀναγκάσωσι ν' ἀποσυρθῆς εἰς βίον ταπεινότερον, ὅπου δὲν ἐμπορεῖς νὰ κάμνης τσαυτὴν ἐπίδειξιν, ἢ νὰ ὑποδέχεσαι τοὺς φίλους σου μὲ τὴν αὐτὴν ἐλευθεριότητα ὡς ἀρχήτερα, εὐφραίνεται ἀκόμη εἰς τὴν συναναστροφήν σου, καὶ ἀντὶ βαθμηδὸν νὰ μετριάξῃ τὰς μετὰ σοῦ ἀκερδεῖς σχέσεις του, χαίρει ὀνομάζων σε φίλον, καὶ σὲ βοηθεῖ νὰ ὑποφέρῃς μεθ' ἰλαρότητος τὸ βάρος τῶν δυσπραγιῶν σου; Ὅπότεν ἢ ἀσθένεια σὲ διώξῃ ἀπὸ τὸν εὐθυμον καὶ πολυάσχολον κόσμον, σὲ ἀκολουθεῖ εἰς τὸ ζοφερὸν καταγώνιον, σ' ἀκροάζεται μετὰ προσοχῆς, καὶ χορηγεῖ τὸ βάλασμον τῆς παρηγορίας εἰς τὸ λειποθυμοῦν πνεῦμά σου; Καὶ τέλος, ὁπότεν ὁ θάνατος διασχίσῃ πάντα γῆινον δεσμὸν, ἐπιχύνην δάκρυον εἰς τὸν τάφον σου, καὶ διατηρεῖ τὴν μνήμην τῆς ἀμοιβαίας φιλίας σας ὡς ἀναφαίρετον θησαυρόν; Ὁ μὴ πράττων ταῦτα πάντα ἐνδέχεται νὰ ἦναι σύντροφος, κολᾷ, ἀπατεῶν σου, — ἀλλὰ, πιστευσέ με, δὲν εἶναι φίλος σου.

ΠΕΡΙΠΛΑΝΗΣΕΙΣ ΤΩΝ ΙΣΡΑΗΛΙΤΩΝ ΕΙΣ ΤΗΝ
ΕΡΗΜΟΝ.—ΘΑΝΑΤΟΣ ΤΟΥ ΑΑΡΩΝ
ΚΑΙ ΜΩΥΣΕΩΣ.

Ο ΙΕΡΟΥΡΓΙΚΟΣ νόμος τῶν Ἰουδαίων σκοπὸν ἄμεινον εἶχε νὰ διατηρῇ αὐτοὺς ὡς λαὸν ἰδιαίτερον, ἀφιερωμένον εἰς τὸν παντοκράτορα Θεὸν, ὅστις ἦτο καὶ βασιλεύς των. Τὸ εἶδος τῆς κυβερνήσεως ἦτο Θεοκρατία· ὁ Παντοδύναμος ἦτο κυριάρχης αὐτῶν, καὶ ἐγνωστοποιεῖ τὰ ψηφίσματά του διὰ τῶν ἐπὶ τοῖτω διωρισμένων ἐρμηνέων τοῦ θελήματός του. Ἀλλ' ὑπὸ τοιοῦτον πολιτικὸν σύνταγμα μεγάλη φροντίς ἐχρηιάζετο ὥστε νὰ μὴν ἀπατάται τὸ πλῆθος. Ἐπειδὴ ὁ ἀρχιερεὺς παρέδιδε τὰς ἐκ τῶν Οὐρὶμ καὶ Θουμὶμ ἀποκρίσεις, δι' ὧν ἐκανονίζοντο ὅλαι αἱ ὑποθέσεις, θρησκευτικαί, ἀστυκαί, πολιτικαί, καὶ στρατιωτικαί, μεγάλα δεινὰ ἦτον ἐνδεχόμενον νὰ συμβῶσιν ἂν ὑπῆρχεν ἀμφιβολία τις ὡς πρὸς τὸ ὑποκείμενον, τὸ ὁποῖον ἔπρεπε νὰ ἔχη τὸ ἀποκλειστικὸν δικαίωμα τοῦ ἐνεργεῖν τοιαῦτα σπουδαῖα ὑπουργήματα. Κατέστη λοιπὸν ἡ ἱερωσύνη κληρονομικὴ εἰς τὴν οἰκογένειαν τοῦ Ἀαρῶν, ἡ δ' ἐκτέλεσις μικροτέρων ἱερατικῶν χρεῶν περιωρίσθη εἰς τὴν φυλὴν τοῦ Λευὶ. Πρόδηλον εἶναι ὅτι τὸ κληρονομικὸν ἱερατεῖον οὐχὶ μόνον ἦτον οὐσιῶδες στοιχεῖον τῆς Θεοκρατίας, ἀλλὰ καὶ ὁ δεσμὸς ὁ ὁποῖος συνήνοεν ὅλα τὰ μέρη αὐτοῦ τοῦ συντάγματος. Ἐνεῦθεν ἡ ἐπαναστάσις τοῦ Κορὲ αὐστηρῶς ἐτιμωρήθη, καὶ τὸ ἱερατικὸν προνόμιον τοῦ προσφέρειν θυμιάματα κατέστη πολλοῦ λόγου ἄξιον. Ἐγινε δὲ καὶ ἄλλο θαῦμα πρὸς ἐπιβεβαίωσιν τῆς ἱερωσύνης τοῦ Ἀαρῶν, εἰς τὸ ὁποῖον ἀνάγκη τῶρα νὰ διευθύνωμεν τὴν προσοχὴν μας.

“Καὶ ἐλάλησεν ὁ Κύριος εἰς τὸν Μωϋσῆν, λέγων, Δάλησε εἰς τοὺς υἱοὺς τοῦ Ἰσραὴλ, καὶ πάρε ἀπὸ καθένα ἐξ αὐτῶν ῥάβδον, κατὰ τὸν οἶκον τῶν πατέρων αὐτῶν, ἀπὸ ὅλους τοὺς ἄρχοντας αὐτῶν κατὰ τὸν οἶκον τῶν πατέρων αὐτῶν, δώδεκα ῥάβδους· γράψε τὸ ὄνομα ἐκάστου ἐπάνω εἰς τὴν ῥάβδον του. Καὶ τὸ ὄνομα τοῦ Ἀαρῶν γράψε ἐπάνω εἰς τὴν ῥάβδον τοῦ Λευὶ· ἐπειδὴ μία ῥάβδος θέλει εἶσθαι δι' ἕκαστον ἄρχηγὸν τοῦ οἴκου τῶν πατέρων αὐτῶν. Καὶ θέλεις ἀποθέσει αὐτάς εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ μαρτυρίου ἔμπροσθεν τοῦ μαρτυρίου, ὅπου θέλω εὐρίσκεισθαι με σὰς. Καὶ ἡ ῥάβδος ἐκείνου, τὸν ὁποῖον ἤθελα ἐκλέξει, θέλει βλαστήσει· καὶ θέλω κάμει νὰ πύσωσιν ἀπ' ἔμπροσθέν μου οἱ γογγυσμοὶ τῶν υἱῶν τοῦ Ἰσραὴλ, τοὺς ὁποῖους αὐτοὶ γογγύζουσιν ἐναντίον σας. Καὶ ἐλάλησεν ὁ Μωϋσῆς εἰς τοὺς υἱοὺς τοῦ Ἰσραὴλ· καὶ ἔδωκαν εἰς αὐτὸν ὅλοι οἱ ἄρχοντες αὐτῶν ῥάβδον, μίαν ἕκαστος ἄρχων, κατὰ τοὺς οἴκους τῶν πατέρων αὐτῶν, δώδεκα ῥάβδους· καὶ ἡ ῥάβδος τοῦ Ἀαρῶν ἦτον μεταξύ τῶν ῥάβδων αὐτῶν. Καὶ ἀπέθεσεν ὁ Μωϋσῆς τὰς ῥάβδους ἔμπροσθεν τοῦ Κυρίου εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ μαρτυρίου. Καὶ τὴν ἄλλην ἡμέραν ἐμβῆκεν ὁ Μωϋσῆς εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ μαρτυρίου· καὶ ἰδοὺ, ἡ ῥάβδος τοῦ Ἀαρῶν διὰ

τὸν οἶκον τοῦ Λευὶ ἐβλάστησε, καὶ ἐκβαλε βλαστὸν, καὶ ἤνθισεν ἄνθη, καὶ ἔδωκεν ἀμύγδαλα. Καὶ ἔφερον ἔξω ὁ Μωϋσῆς ὅλας τὰς ῥάβδους ἀπ' ἔμπροσθεν τοῦ Κυρίου, πρὸς ὅλους τοὺς υἱοὺς τοῦ Ἰσραὴλ· καὶ αὐτὰ ἴδαν, καὶ ἐπῆραν ἕκαστος τὴν ῥάβδον του. Καὶ εἶπεν ὁ Κύριος εἰς τὸν Μωϋσῆν, Ἀπέθεσε τὴν ῥάβδον τοῦ Ἀαρῶν ἔμπροσθεν τοῦ μαρτυρίου, διὰ νὰ φυλάττεται εἰς σημεῖον ἐναντίον εἰς τοὺς υἱοὺς τῆς ἀποστασίας· καὶ θέλεις καταπαύσει ἀπὸ ἐμὲ τοὺς γογγυσμούς των, διὰ νὰ μὴν ἀποθάνωσι. Καὶ ἔκαμεν ὁ Μωϋσῆς καθὼς ἐπρόσταξεν εἰς αὐτὸν ὁ Κύριος, οὕτω ἔκαμε.— Ἀριθ. ιζ'. 1-11.

Τὴν μνήμην τοῦ ἐπιστήμου τούτου θαύματος διακρίνει παρὰ τοῖς Ἰουδαίοις ὄχι μόνον ἡ τῆς ῥάβδου διατήρησις, ἀλλὰ καὶ τὰ νομίσματά των· διότι ἡ κοινὰ ἐντύπωσις ἐπὶ τῶν οἰκλίων τῆς Ἱερουσαλήμ ἦσαν τὰ τῆς ἀμυγδαλέας ἄνθη, τὰ ὁποῖα ἐβλάστησαν ἐπὶ τῆς ῥάβδου τοῦ Ἀαρῶν. Ἀπὸ τὰ σωζόμενα δὲ Αἰγυπτιακὰ μνημεῖα βλέπομεν διατὶ ἐκλέχθη τὸ ἰδιαίτερον τοῦτο δοκίμιον· ἡ ῥάβδος ἦτο παρὰ τοῖς Αἰγυπτίοις τὸ παράσημον τοῦ ἀξιώματος, ὡς τὰ σκήπτρα τῶν Ἑλλήνων· οἱ ἀρχηγοὶ λοιπὸν τῶν φυλῶν ἐπαρουσίασαν εἰς τὸν Κύριον τὰ ἐμβλήματα τῆς θείσεώς των, καὶ τὸ γινόμενον ὑπὲρ τοῦ Ἀαρῶν παράδοξον θαῦμα ἦτον ἡ ἰσχυροτέρα ἐπιπληξίς τῆς ἐπαναστάσεως καὶ ἀπιστίας των, καὶ ἡ σημαντικώτερα ἐπιβεβαίωσις τοῦ ὅτι ὁ Ἀαρῶν καὶ ἡ οἰκογένειά του ἐκλέχθησαν ὡς πρέσβεις τοῦ Θεοῦ, καὶ διερμηνεῖς τῶν ἐντολῶν αὐτοῦ πρὸς τὸν λαόν, τὸν ὁποῖον εἶχεν ἐκλέξειν καὶ λάβειν ὑπὸ τὴν ἰδιαίτεράν αὐτοῦ φροντίδα.

Τόσον συνήθης κατήντησεν εἰς τοὺς Ἰσραηλίτας ἡ ἰδέα ὅτι ἡ ῥάβδος ἦτο σύμβολον καὶ γνώρισμα τῆς ἐξουσίας, ὥστε οὐδέποτε μετὰ ταῦτα δὲν διεφιλονεικήσαν περὶ τοῦ εἰς τὴν ἀρχιερωσύνην δικαιώματος τοῦ Ἀαρῶν. Μετ' ὀλίγον ἔπειτα ἔλαβον ἄλλην εὐκαιρίαν νὰ ἴδωσιν ὁποῖαν δύναμιν ὁ Θεὸς εἶχε δώσειν εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο τῆς ἐξουσίας, ὅποτε ὁ Μωϋσῆς, τὸν βράχον πατάξας, παρήγαγε βρύσεις ὑδάτων εἰς Μεριβᾶ. Ἀλλ' εἰς τὴν περίστασιν ταύτην ὁ Μωϋσῆς καὶ ὁ Ἀαρῶν ἔδειξαν ἀπιστίαν εἰς τὴν δύναμιν καὶ τὰς ὑποσχέσεις τοῦ Παντοκράτορος, ἧτις ἦτο μᾶλλον ἀξιοκατάκριτος διὰ τὰ ἐσχάτως ὑπὲρ αὐτῶν γινόμενα κραταιὰ θαύματα. Ἐπαιδεύθησαν δὲ ἀποκλεισθέντες ἀπὸ τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας, καὶ καταδικασθέντες ν' ἀποθάνωσιν εἰς τὴν ἐρημον. Ἐνῶ ἡ συναγωγὴ ὠδοιπόρει ἐκ τοῦ Μεριβᾶ, ἀνέλπιστόν τι ἐμπόδιον ἔστησε τὴν πρόοδόν των· ὁ βασιλεὺς Ἐδὼμ δὲν ἤθελον ν' ἀφήσῃ τοὺς Ἰσραηλίτας νὰ διαβῶσι τὴν χώραν του, προσετάχθησαν δὲ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ νὰ μὴ περάσωσι βιαστικῶς, ἀλλὰ νὰ κάμωσι γῦρον ἀπὸ τῶν ἐπὶ τῶν μεσορῶν βουνῶν. Ἡ χώρα τὴν ὁποῖαν διέβησαν ἐσχάτως μόνον ἐξετάσθη διὰ τῆς ἐπιμελείας Εὐρωπαίων περιηγητῶν· μολογόντι δὲ ὑπὲρ τὰ τρισχίλια ἔτη παρῆλθον ἀπὸ τὸν καιρὸν τῆς Ἐξόδου, ὁ τόπος τὸν ὁποῖον διέβησαν φέρει

πολλὰ φανερὰ δείγματα τῆς ἀληθείας τοῦ Γραφικοῦ διηγήματος. Τὸ ὄνομα τῆς ἐρήμου, Ἐλ Ζίχ, ἦτοι ἡ περιπλάνησις, εἶναι μαρτύριον τῶν περιπλανήσεων τῶν Ἰσραηλιτῶν. Ὁ Laborde, τοῦ ὁποῖου αἱ εἰς τὴν χώραν αὐτὴν περιηγήσεις ἀφθονοῦν ἀπὸ τὰς πλέον ἰσχυρὰς ἐπιβεβαιώσεις τῆς ἀληθείας τῆς Πεντατεύχου, λέγει, “Τόσον σύντομος εἶναι ἡ Γραφή, ἐνταυτῶ δὲ καὶ τόσον ἀκριβὴς καὶ ἀληθής, ὥστε μόνον διὰ τῆς μεγίστης προσοχῆς εἰς πᾶσαν αὐτῆς λέξιν δύναται τις νὰ ἀνακαλύψῃ ὅλην αὐτῆς τὴν ἀξίαν.” Τοῦτο παραδόξως βεβαιοῦται ἀπὸ τὸ σωζόμενον μνημεῖον, ἐπιβεβαιοῦν τὰ ἱστορούμενα ὅτι συνέβησαν εἰς τὸ βουνὸν Ὠρ.

Καὶ ἐλάλησεν ὁ Κύριος εἰς τὸν Μωϋσῆν καὶ εἰς τὸν Ἀαρῶν εἰς τὸ ὄρος Ὠρ, πλησίον εἰς τὰ ὄρια τῆς γῆς Ἐδὼμ, λέγων, Ὁ Ἀαρῶν θέλει προστεθῆ εἰς τὸν λαόν του· διότι δὲν θέλει ἐμβῆ εἰς τὴν γῆν, τὴν ὁποῖαν ἔδωκα εἰς τοὺς υἱοὺς τοῦ Ἰσραὴλ· ἐπειδὴ ἐστασιάσετε ἐναντίον εἰς τὸν λόγον μου εἰς τὸ νερὸν τοῦ Μεριβᾶ. Πάρε τὸν Ἀαρῶν καὶ τὸν Ἐλεάζαρ τὸν υἱὸν αὐτοῦ, καὶ ἀναίβασε αὐτοὺς εἰς τὸ ὄρος Ὠρ· καὶ ἐκδυσσε τὸν Ἀαρῶν τὴν στολὴν αὐτοῦ, καὶ ἐνδυσσε με αὐτὴν τὸν Ἐλεάζαρ τὸν υἱὸν του· καὶ ὁ Ἀαρῶν θέλει προστεθῆ εἰς τὸν λαόν του, καὶ θέλει ἀποθάνει ἐκεῖ. Καὶ ἔκαμεν ὁ Μωϋσῆς καθὼς ἐπρόσταξεν ὁ Κύριος· καὶ ἀνέβησαν εἰς τὸ ὄρος Ὠρ ἔμπροσθεν ὅλης τῆς συναγωγῆς. Καὶ ἐκδυσσε ὁ Μωϋσῆς τὸν Ἀαρῶν τὴν στολὴν του, καὶ ἐνδυσσε με αὐτὴν τὸν Ἐλεάζαρ τὸν υἱὸν του· καὶ ὁ Ἀαρῶν ἀπέθανεν ἐκεῖ εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ ὄρους· καὶ κατέβησαν ὁ Μωϋσῆς καὶ ὁ Ἐλεάζαρ ἀπὸ τὸ ὄρος. Καὶ ἴδεν ὅλη ἡ συναγωγὴ ὅτι ἀπέθανεν ὁ Ἀαρῶν, καὶ ἔκλαυσαν τὸν Ἀαρῶν τριάντα ἡμέρας, ὅλος ὁ οἶκος τοῦ Ἰσραὴλ.— Ἀριθ. κ'. 23-29.

Ὁ ἐπὶ τοῦ βουνοῦ Ὠρ τάφος τοῦ Ἀαρῶν εἶναι ἀπὸ τὰ ἐπιφανέστατα ἀντικείμενα εἰς τὴν γῆν Ἐδὼμ· ἀφοῦ δ' ἔμεινεν ἄγνωστος εἰς τοὺς Ἰουδαίους καὶ Χριστιανούς τοσαύτας ἑκατονταετηρίδας, ὅσαι παρῆλθον ἀπὸ τῆς ἀποβιώσεως τοῦ πρώτου ἀρχιερέως τοῦ Ἰσραὴλ, ἀνεκαλύφθη πάλιν ἐντὸς τῶν τελευταίων ὀλίγων ἐτῶν, τοποθετημένος ἐν τῷ μέσῳ χώρας, τῆς ὁποίας οἱ κάτοικοι τοπάλαι ἦσαν ἐκ τῶν πικροτάτων ἐχθρῶν τοῦ Ἰσραὴλ, καὶ τῆς ὁποίας οἱ παρόντες κάτοικοι εἶναι ἄγριοι Ἀραβες, ἐπίσης ἐναντίοι τῆς Ἰουδαϊκῆς καὶ τῆς Χριστιανικῆς πίστεως.

Ἀφοῦ παρῆλθον αἱ ἡμέραι τοῦ πένθους διὰ τὸν Ἀαρῶν, ὑπῆξαν οἱ Ἰσραηλίται καὶ ἔστρατοπέδευσαν εἰς Σαλμωνά· τούτεστι, “τὸν τόπον τῆς εἰκόνας,” ὄνομα τὸ ὁποῖον ἔλαβεν ἐκ τῆς παραστάσεως ὄψεως τινος ἀνεγερθέντος ὑπὸ τοῦ Μωϋσέως. Οἱ ἀντάρται Ἰσραηλιταὶ ἐδόθησαν πάλιν εἰς στασιώδεις γογγυσμούς, καὶ

Ἀπέστειλεν ὁ Κύριος εἰς τὸν λαόν τοὺς φλογεροὺς ὄφεις, καὶ ἐδάγκαναν τὸν λαόν, καὶ πολὺς λαὸς τοῦ Ἰσραὴλ ἀπέθνησκε. Καὶ ὁ λαὸς ἐλθὼν εἰς τὸν Μωϋσῆν εἶπεν,

Ἠμαρτήσαμεν, διότι ἐλαλήσαμεν κατὰ τοῦ Κυρίου καὶ κατὰ σοῦ· παρακάλεσε τὸν Κύριον νὰ σηκώσῃ τοὺς ὄφεις ἀπὸ ἡμᾶς. Καὶ ὁ Μωϋσῆς παρεκάλεσεν ὑπὲρ τοῦ λαοῦ. Καὶ εἶπεν ὁ Κύριος εἰς τὸν Μωϋσῆν, Κάμε εἰς τὸν ἑαυτὸν σου ὄφιν φλογερὸν, καὶ βάλε αὐτὸν ἐπάνω εἰς ξύλον· καὶ πᾶς ὅστις ἐδαγκάσθῃ, ὅταν κυττάξῃ εἰς αὐτὸν, θέλει ζῆσει. Καὶ ἔκαμεν ὁ Μωϋσῆς ὄφιν χάλκινον, καὶ ἔβαλεν αὐτὸν ἐπάνω εἰς ξύλον· καὶ ἂν ὄφεις ἐδάγκανεν τινὰ, αὐτὸς ἐζούσεν ὅταν ἐκύτταζε τὸν χάλκινον ὄφιν.— Ἀριθ. κά. 6-9.

Ἡ ζωηρὰ αὕτη εἰκὼν τῆς ἐλευθερώσεως ὄλου τοῦ ἀνθρώπου γένους ἀπὸ τὴν δύναμιν τοῦ παλαιοῦ ὄφους εἶναι τύπος σημαντικὸς τοῦ Μεγάλου ἡμῶν Λυτρωτοῦ, καθὼς καὶ αὐτὸς ὁ ἴδιος ἐφανέρωσε.

Καὶ καθὼς ὁ Μωϋσῆς ὕψωσε τὸν ὄφιν εἰς τὴν ἐρημον, οὕτω πρέπει νὰ ὑψωθῇ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου. Διὰ νὰ μὴν ἀπολεσθῇ πᾶς ὅστις πιστεύει εἰς αὐτὸν, ἀλλὰ νὰ ἔχη ζωὴν αἰώνιον.— Ἰωάν. γ'. 14, 15.

Ἀλλὰ τὸ μνημόσυνον τοῦτο τῆς θαυμασίας των ἀπαλλαγῆς ἐγινε μετὰ ταῦτα παγίς πρὸς τοὺς εἰδωλολάτρους Ἰουδαίους· καθότι κοινοτάτη δεισιδαιμονία οὐχὶ μόνον εἰς τὴν Αἴγυπτον, ἀλλὰ καὶ κατ' ὅλην τὴν Ἀνατολήν, ἦτον ἡ ἐκ φόβου λατρεία τῆς ἀρχῆς τοῦ κακοῦ ὑπὸ τὸ εἶδος τοῦ ὄφους. Εἶναι δὲ τῶν ἀδυνάτων νὰ ἐννοήσωμεν τὸ αἷτιον λατρείας τόσον αἰσχυρᾶς εἰς τὴν ἀνθρωπότητα, καὶ τόσον ἀσυμβιβάστου με πᾶσαν ὑπαγόρευσιν τοῦ ὀρθοῦ λόγου ἢ τοῦ φυσικοῦ αἰσθήματος, ἄλλως πως εἰμὴ συνδέοντες αὐτὴν με τὰς παραδόσεις περὶ τῆς πτώσεως τοῦ ἀνθρώπου, ἴχνη τῆς ὁποίας εὐρίσκονται εἰς τὰς μυθολογίας ὅλων τῶν ἀρχαίων ἔθνων. Οἱ Ἰουδαῖοι ἐλάτρευον τὸν χαλκοῦν ὄφιν, ὅτε κατέπεσον εἰς τὴν εἰδωλολατρείαν, ἧτις εἶχεν ἤδη σταθῆν τόσον ὀλέθριος εἰς τοὺς ἀδελφούς των, τὰς δέκα φυλάς τοῦ Ἰσραὴλ. Ἐκ τῆς γενικῆς ἀμελείας τῶν ἱερῶν πραγμάτων, πιθανὸν ὅτι οἱ πλεῖστοι καὶ τῶν ἱερέων καὶ τοῦ λαοῦ εἶχον λησμονήσειν τὸν σκοπὸν καὶ τὴν σημασίαν τῆς καθιερωμένης εἰκόνας, καὶ ἀσμένως ἐδράξαν τὴν εὐκαιρίαν, τὴν ὁποῖαν ἐχορήγησεν εἰς αὐτοὺς ἡ ἐν τῷ ἀγίαστηρίῳ διατήρησις τῆς, νὰ εὐχαριστήσωσι τὴν μανιώδη αὐτῶν ἐπιβρόμειαν πρὸς τὰς δεισιδαιμονίας τῶν περικύκλων ἔθνων. Διὰ τοῦτο καὶ κατέστρεψε τὸν χαλκοῦν ὄφιν ὁ καλὸς βασιλεὺς Ἐζεκίας, ὅτε ἐκαθάρισε τὸν Ἰούδαν ἀπὸ τὰ εἰδωλα, τὰ ὁποῖα εἶχον ἀνεγερθῆν κατὰ τὸ μακρὸν τῆς διαφθορᾶς διάστημα τὸ προηγηθῆν τῆς ἀναβάσεως αὐτοῦ εἰς τὸν θρόνον τοῦ Δαβὶδ.

Αὐτὸς ἐσήκωσε τοὺς ὑψηλοὺς τόπους, καὶ ἐσύντριψε τὰ ἀγάλματα, καὶ κατέκοψε τὰ ἄλση, καὶ κατελέπτυνε τὸν χάλκινον ὄφιν, τὸν ὁποῖον εἶχε κάμειν ὁ Μωϋσῆς· διότι ἕως εἰς ἐκεῖνας τὰς ἡμέρας οἱ υἱοὶ τοῦ Ἰσραὴλ ἐθυμιάζαν εἰς αὐτόν· καὶ ἐκάλεσεν αὐτὸν Νεουσαν. Δ'. Βασιλ. ιη'. 4.

Νεουσαν σημαίνει “κομμάτιον χαλκοῦ” ἔδωκε

δὲ τὸ περιφρονητικὸν τοῦτο ὄνομα εἰς τὸ εἶδωλον ὁ Ἐζεκίας, διὰ νὰ δείξῃ ὅτι ἀφοῦ ὁ χάλκινος ὄφει ἐξεπλήρωσε τὸν σκοπὸν, διὰ τὸν ὁποῖον ὁ Θεὸς ἐσυγχώρησε τὴν κατασκευὴν του, δὲν εἶχεν ἀγιότητα ἢ σημαντικότητα μᾶλλον παρ' οἰονδήποτε ἄλλο κομμάτιον μετάλλου.

Ἀφοῦ οἱ Ἰσραηλίται ἐνίκησαν τοὺς Ἀμορραίους καὶ διαφόρους ἄλλας πολεμικὰς φυλάς, φόβος ἐπέπεσε εἰς τὰ περικύκλω ἔθνη, καὶ ὁ Βαλὰκ, βασιλεὺς τοῦ Μωάβ, ἐμίσησε τὸν προφήτην τῶν Μαδιανιτῶν Βαλαάμ νὰ καταρασθῇ αὐτοῦς. Ἄλλ' ὁ Βαλαάμ, βιασθεὶς ὑπὸ τῆς Παντοκράτορος δυνάμεως, ἠναγκάσθη νὰ μεταβάλῃ τὰ λόγια τῆς ἀρᾶς εἰς εὐλογία, καὶ νὰ εὐλογήσῃ τοὺς υἱοὺς τοῦ Ἰσραήλ. Ὁ ἀχρεῖος ὅμως προφήτης εὐρήκεν ἄλλα μέσα δραστηριώτερα πρὸς βλάβην τοῦ ἐκλεκτοῦ γένους· καθ' ὑπαγόρευσιν αὐτοῦ ὁ Βαλὰκ διεύθυνε τοὺς ὑπηκόους του νὰ πανηγυρίσωσι τὴν ἑορτὴν τοῦ Βεελφεγῶρ, ἧτοι τοῦ Εἰδώλου τῆς Ἀσελγείας, ἡ λατρεία τοῦ ὁποίου συνίστατο εἰς τὰς πλέον μιαινὰς καὶ ἀκολάστους τελετὰς, ἀλλὰ τὴν ὁποίαν, ὑπὸ διαφόρους μορφὰς, ὄχι μόνον ἀνείχοντο, ἀλλὰ καὶ ἐνεθάρρουν τὰ πλεῖστα τῶν ἀρχαίων ἔθνων, καὶ ἀφοῦ μάλιστα εἶχον ἀρκετὰ προοδεύσειν εἰς τὸν πολιτισμόν. Οἱ Ἰσραηλίται πιθανὸν ὅτι εἶχον γνωρίσειν ἐν Αἰγύπτῳ τὸ εἶδος τοῦτο τῆς εἰδωλολατρείας· καὶ κατὰ συνέπειαν ἐκκλιναν εἰς τὰς προτάσεις τῶν θυγατέρων τοῦ Μωάβ, αἵτινες εἶχον σταλθῆναι νὰ τοὺς σαγηνεύσωσι.

Καὶ αὐταὶ ἐπροσκάλεσαν τὸν λαὸν εἰς τὰς θυσίας τῶν θεῶν των· καὶ ἔφαγεν ὁ λαὸς, καὶ ἐπροσκύνησε τοὺς θεοὺς αὐτῶν. Καὶ ἐπροσκλήθη ὁ Ἰσραὴλ εἰς τὸν Βεελφεγῶρ, καὶ ἡ ὄργη τοῦ Κυρίου παρωζύθη ἐναντίον τοῦ Ἰσραήλ.—Ἀριθ. κέ. 2, 3.

Ἡ ἄμεσος παιδεία τῶν χειροτέρων παιστῶν ἀπέτρεψε τὴν ἐκδίκησιν τοῦ Κυρίου· ὁ ψευδοπροφήτης Βαλαάμ ἐφονεύθη μετ' ὀλίγον ἔπειτα, ὁμοῦ καὶ πλῆθος Μαδιανιτῶν, οἵτινες συνηνώθησαν ὥστε νὰ φέρωσι τοὺς Ἰσραηλίτας εἰς τὸ βαρὺ τοῦτο ἔγκλημα.

Ὀλίγον μετὰ τὴν ἀποστασίαν ταύτην ὁ Μωϋσῆς ἀπαριθμήσας τὸν λαόν, δὲν εὐρήκε ζωντανὸν κανένα τῶν ἐξελεθόντων ἐκ τῆς Αἰγύπτου εἰμῆ αὐτὸν, τὸν Ἰησοῦν Ναυῆ, καὶ τὸν Χάλεβ· ἔκαμε τότε τοὺς ἀναγκαίους κανονισμοὺς περὶ τῆς διανομῆς τῆς γῆς Χαναάν μεταξὺ τῶν διαφόρων φυλῶν, καὶ τελειώσας οὕτω τὴν νομοθεσίαν του, ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος Νεβὼ, μίαν τῶν ὑψηλοτάτων κορυφῶν τῆς σειρᾶς τῶν Ἀβαρίμ, ὅθεν ἐπέβλεψεν εἰς τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας, ὅπου ἦτον ἀπηγορευμένος νὰ εἰσέλθῃ. Ἀντὶ δὲ νὰ γογγύξῃ περὶ τούτου, ταπεινοφρόνως ἐζήτησεν ὁδηγίαν ὡς πρὸς τὴν ἐκλογὴν τοῦ διαδόχου του.

Καὶ ἐλάλησεν ὁ Μωϋσῆς εἰς τὸν Κύριον, λέγων, Ὁ Κύριος, ὁ Θεὸς τῶν πνευμάτων πάσης σαρκός, ἀς διορίσῃ ἄνθρωπον ἐπάνω εἰς τὴν συναγωγὴν, ὁ ὁποῖος νὰ ἐκβαίνη ἔμπροσθεν αὐτῶν, καὶ ὁ ὁποῖος νὰ ἐμβαίνειν

ἔμπροσθεν αὐτῶν, καὶ ὁ ὁποῖος νὰ τοὺς ὁδηγῇ ἔξω, καὶ ὁ ὁποῖος νὰ τοὺς φέρῃ μέσα· ὥστε νὰ μὴ ἦναι ἡ συναγωγὴ τοῦ Κυρίου ὡς πρόβατα μὴ ἔχοντα ποιμένα.—Ἀριθ. κζ'. 15-17.

Ὁ Ἰησοῦς Ναυῆ ἐκλέχθη ὑπὸ τοῦ Θεοῦ νὰ ὁδηγήσῃ τοὺς Ἰσραηλίτας εἰς τὴν κατάκτησιν τῆς γῆς Χαναάν· ἰδοὺ δὲ τίνι τρόπῳ ἐχειροτονήθη διὰ τὸ νέον ἔργον του.

Καὶ εἶπεν ὁ Κύριος εἰς τὸν Μωϋσῆν, Πάρε μαζὴ σου τὸν Ἰησοῦν τὸν υἱὸν τοῦ Ναυῆ, ἄνθρωπον εἰς τὸν ὁποῖον εἶναι τὸ πνεῦμα, καὶ βάλε τὴν χειρὰ σου ἐπάνω εἰς αὐτόν· καὶ παράστησέ τον ἔμπροσθεν τοῦ Ἐλεάζαρ τοῦ ἱερέως, καὶ ἔμπροσθεν ὅλης τῆς συναγωγῆς, καὶ δὸς εἰς αὐτὸν διαταγὰς ἔμπροσθεν αὐτῶν. Καὶ θέλεις θέσει ἐπάνω εἰς αὐτὸν ἀπὸ τὴν δόξαν σου, διὰ νὰ ὑπακούωσιν εἰς αὐτὸν ὅλη ἡ συναγωγὴ τῶν υἱῶν τοῦ Ἰσραήλ. Καὶ θέλει παρασταθῇ ἔμπροσθεν τοῦ Ἐλεάζαρ τοῦ ἱερέως, ὅστις θέλει ἐρωτήσῃ δι' αὐτόν, κατὰ τὴν κρίσιν τοῦ Οὐρίμ ἔμπροσθεν τοῦ Κυρίου· κατὰ τὸν λόγον αὐτοῦ θέλουν ἐκβαίνειν, καὶ κατὰ τὸν λόγον αὐτοῦ θέλουν ἐμβαίνειν, αὐτὸς καὶ ὅλοι οἱ υἱοὶ τοῦ Ἰσραὴλ μαζὴ μετ' αὐτόν, καὶ ὅλη ἡ συναγωγὴ. Καὶ ἔκαμεν ὁ Μωϋσῆς, καθὼς τὸν ἐπρόσταξεν ὁ Κύριος· καὶ ἔλαβε τὸν Ἰησοῦν, καὶ παρέστησεν αὐτὸν ἔμπροσθεν Ἐλεάζαρ τοῦ ἱερέως, καὶ ἔμπροσθεν ὅλης τῆς συναγωγῆς. Καὶ ἔθεσε τὰς χειρὰς του ἐπάνω εἰς αὐτόν, καὶ ἔδωκεν εἰς αὐτὸν διαταγὰς, καθὼς ἐπρόσταξεν ὁ Κύριος διὰ χειρὸς τοῦ Μωϋσέως.—Ἀριθ. κζ'. 18-23.

Εἰς Δευτερονόμιον, κεφ. ιη'. 15, λέγει ὁ Μωϋσῆς, Κύριος ὁ Θεός σου θέλει ἀναστήσει εἰς σὲ Προφήτην ἀπὸ τὸ μέσον σου, ἀπὸ τοὺς ἀδελφούς σου, ὡς ἂν ἐμὲ εἰς αὐτὸν θέλετε ὑπακούει. Καθ' ὅλα ὅσα ἐπεθύμησες ἀπὸ Κυρίου τὸν Θεόν σου εἰς Χωρηβ εἰς τὴν ἡμέραν τῆς συναξέως, λέγων, Ἄς μὴ ἐξανακούσω τὴν φωνὴν Κυρίου τοῦ Θεοῦ μου, μηδὲ νὰ ἴδω πλέον τὸ μέγα τοῦτο πῦρ, διὰ νὰ μὴ ἀποθάνω.

Οἱ νεώτεροι Ἰουδαῖοι βεβαιοῦν ὅτι ἡ προφητεία αὕτη ἐπληρώθη, ὅτε διορίσθη ὁ Ἰησοῦς Ναυῆ ὡς διάδοχος τοῦ Μωϋσέως· ἀλλ' ἂν θεωρήσωμεν προσεκτικῶς τὴν δηλοποίησιν τοῦ Θεοῦ τὴν γενομένην τὸν καιρὸν τοῦ διορισμοῦ του, θέλομεν ἰδεῖν ὅτι ὁ Ἰησοῦς Ναυῆ ὄχι μόνον ἦτο κατώτερος τοῦ Μωϋσέως, ἀλλὰ καὶ τῶν πλειοτέρων προφητῶν, καθότι ὤφειλε νὰ προστρέχῃ εἰς τὰ Οὐρίμ καὶ Θουμὶμ ἐν πάσῃ ἀνάγκῃ, ἐνῶ ὁ Μωϋσῆς ὠμίλει εἰς τὸν Θεὸν “πρόσωπον κατὰ πρόσωπον.” Τῶνόντι, ὁ Ἰησοῦς Ναυῆ δὲν ἠμπόρει κατ' οὐδένα τρόπον νὰ ὀνομασθῇ κυρίως προφήτης, διότι καὶ αὐτὸς ὑπέκειτο εἰς διεύθυνσιν, καὶ ἐλάμβανε πᾶσαν ἀποκάλυψιν τοῦ Θεοῦ θελήματος διὰ τῆς μεσολαβήσεως τοῦ ἀρχιερέως.

Ὁ Μωϋσῆς, ἐκπληρώσας οὕτω ὅλας τὰς ἐντολάς τοῦ Θεοῦ, διεύθυνε πρὸς τοὺς υἱοὺς τοῦ Ἰσραὴλ ποιητικὴν τάτην καὶ φιλόστοργον ἐπανάληψιν τῶν χορηγηθέντων

εἰς αὐτοὺς ἀγαθῶν, καὶ τῶν καθηκόντων ὅσα ὤφειλον εἰς τὸν Εὐεργέτην των. Ἀπέθανε δὲ ἑκατὸν εἴκοσι ἔτων ἡλικίας· “οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ δὲν ἦσαν ἡμαυρωμένοι, οὐδὲ ἡ δύναμις αὐτοῦ ὠλιγοστευμένη.” Ὁ τάφος αὐτοῦ ἐκρύφθη ἐπιμελέστατα, διὰ νὰ μὴ γένη εἰδωλολατρείας ἀντικείμενον εἰς τοὺς Ἰσραηλίτας. Τοῦτο αἰνίττεται ὁ Ἄγ. Ἰούδας εἰς τὸ ἀκόλουθον ἐδάφιον, τὸ ὁποῖον ἀναφέρεται εἰς τινὰ παράδοσιν κοινὴν μεταξὺ τῶν Ἰουδαίων.

Ὁ δὲ Μιχαὴλ ὁ ἀρχάγγελος, ὅτε τῷ διαβόλῳ διακρινόμενος διελέγετο περὶ τοῦ Μωσέως σώματος, οὐκ ἐτόλμησε κρίσιν ἐπενεγκεῖν βλασφημίας, ἀλλ' εἶπεν, Ἐπιτιμήσαι σοι Κύριος. (Ἰούδα 9.)

Ἀναμφιβόλως, ἄνθρωποι οἵτινες ἐλάτρευον τὸν χάλκινον ὄφιν, ἤθελον δεῖξιν τοῦλάχιστον ἴσον σεβασμὸν πρὸς τὸ σῶμα καὶ τὸν τάφον τοῦ μεγάλου νομοθέτου των, ἂν ἀμφοτέρα δὲν εἶχον κρυφθῆναι διὰ τῶν φρονίμων προφυλάξεων τῆς Προνοίας.

Εἰς τὴν ΠΡΟΣΕΥΧΗΝ.

Προσευχὴ! μυστηριώδης φωνὴ εἶσαι τῆς καρδίας, Οὐρανὸν καταβῆσαι ἀδελφὴ τῆς μετανοίας, Ἀποκάλυψις, τοῦ κόσμου τοῦ νοητικοῦ ἢ θύρα· Σὺ τὴν νοεράν των ὄντων κλίμακα ὑποβαστάζεις, Σὺ εἰς τὸν Δημιουργόν μας τὰς ψυχὰς ἀναβιβάσεις, Κ' εἰς τὴν κεντρικὴν ἐστίν ἀποστέλλεις τὸν σπινθῆρα.

Διὰ σοῦ ὁ τεθλιμμένος ἀνακούφισιν εὐρίσκει, Διὰ σοῦ ἡ ἁμαρτία ἐναρέτως ἀποθνήσκει, Σὺ τὸν τάφον περισκεπείς, σὺ παρηγορεῖς τὸν ζῶντα· Σὺ τῆς νοερᾶς κιθάρας ἤχος νοερὸς ὑπάρχεις· Σὺ τῶν λογικῶν πλασμάτων οὐσα μόνη κυριάρχης· Μὲ τὸν ἄκτιστόν μας Πλάστην τὰ κτιστὰ συνδέεις ὄντα.

Προσευχὴ! τοῦ βόδου εἶσαι ἡ ἀθῶα εὐωδία, Ἡ ἐαρινῆς ἡμέρας ἡ εὐχάριστος πρωΐα, Ἡ ἀκτὶς ζωογονοῦσα, ἡ ὁ ζέφυρος ὁ πνέων. Ἐρεθίζεις γλυκὺ δάκρυ ἐκ μικρῶν διαλειμμάτων, Ὡς ὁ ἄνεμος τοὺς κόμβους τῶν παρθενικῶν ὑδάτων Ἀπὸ κάλυκας τοὺς κολίους ἐκτινάσσει τῶν ἀνθέων.

Ν. Σ.

ΚΑΙ τὰ κάλλιστα τῶν πραγμάτων, διὰ τῆς καταχρήσεως, γίνονται δεινὰ· ἀπ' ἐναντίας δὲ, τὰ χειρίστα, ὅποταν καλῶς αὐτὰ μεταχειρίζομεθα, γίνονται ἀγαθὰ. Εὐγλωττία πρὸς ἀπάτην χρησιμεύουσα, εὐφυΐα πρὸς δικαιοσύνην τῆς πλάνης, σωματικὴ δύναμις πρὸς φόνον, ἐξουσία εἰς τὸ καταδυναστεύειν, εὐποληφία εἰς τὸ ὑποκρίνεσθαι, εἶναι ὅλα πονηρά. Καὶ αὐτὸς ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ εἶναι ἡ μάχαιρα τοῦ πνεύματος, ἧτις, ἂν δὲν φονεύσῃ τὰς κακίας μας, θανατοῖ τὰς ψυχὰς μας. Ἐκ τοῦ ἐναντίου, δηλητηρία φάρμακα χρησιμεύουν εἰς τὴν ἰατρικὴν, καὶ θλίψεις καὶ ἁμαρτίαι, διὰ τῆς καλῆς μεταχειρίσεως, ἀποβαίνουν ἐπικερδεῖς ὡς οὐδὲν ἄλλο. Αἱ λέξεις εἶναι ὡς τὰς ἐκλαμβάνομεν, καὶ τὰ πράγματα ὡς τὰ μεταχειριζόμεθα. Ὑπάρχουσι καὶ ἀγαθὰ ἐπικατάρτα.

ΤΟ ἐπόμενον ἄρθρον μᾶς ἐπεμψε Χίος ἔμπορος διατρίβων ἐν Ταυρίδῃ.

ΓΕΩΛΟΦΟΙ Εἰς ΠΕΡΣΙΑΝ.

Εἰς διάφορα μέρη τῆς Περσίας ὑπάρχουν πλεῖστα γεώλοφα, ἢ ἀναχώματα, ὀνομαζόμενα κοινῶς ἀπὸ τοὺς Πέρσας Τεπέ· τούτεστι κορυφαί. Ἐν γένει εἶναι τοποθετημένα ἐν τῷ μέσῳ ἀχανῶν πεδιάδων καὶ κοιλάδων, καλλιεργημένων ἢ καὶ ἀκαλλιεργήτων, οὐδεμίαν ἔνωσην ἔχοντα μετὰ τὰς πέριξ βουνώδεις σειρὰς, καὶ κάποτε μάλιστα μεγάλως ἀπ' ἀλλήλων δισπῶτα. Ἐκ τοῦ σχήματος καὶ τῆς παντελοῦς ἀπομονώσεώς των ἐμπορεῖ τις εὐλόγως νὰ εἰκάσῃ, ὅτι κατασκευάσθησαν τεχνητῶς εἰς ἐποχὴν τινὰ ἀρχαιοτάτην, ἄδηλον εἰς ἡμᾶς, καὶ ἐπὶ σκοπῷ τὸν ὁποῖον ἀποσιωπᾷ μὲν ἡ ἱστορία, ἀλλὰ δυνάμεθα ἡμεῖς αὐτοὶ νὰ μαντεύσωμεν ἀφ' ὅσα γινώσκωμεν περὶ τῶν ἠθῶν καὶ θρησκευτικῶν ἐθίμων τῶν παλαιῶν κατοίκων τῆς Περσίας. Τὰ πεδία, ἐν μέσῳ τῶν ὁποίων σώζονται τὰ εἰρηπία τῆς ἀρχαίας πόλεως τῶν Ραγῶν, πλησίον τῶν Κασπίων Πυλῶν, γέμουσι ἀπὸ τοιαῦτα γεώλοφα. Αἱ δὲ ἐκτεταμέναι καὶ γονιμώταται κοιλάδες τοῦ Σελμᾶς καὶ Οὐρμιά, — ἔχουσαι διάφραγμα μόνον μικρὰν ἀδιάσπαστον ζώνην λόφων, ἧτις φαίνεται εἰς τῶν πολυαριθμῶν κλάδων τῆς μεγάλης σειρᾶς τῶν Ὀρέων τῆς Καρδουχίας, — αἱ δύο αὐταὶ λέγω κοιλάδες, τὰς ὁποίας ἔχομεν πολλὰ διδόμενα διὰ τὴν θεωρῶμεν ὡς κέντρον τῆς παλαιᾶς Χαλδαίας, περιέχουν ὑπὲρ τὰ 20 γεώλοφα, μεγέθους διαφόρου, ἐπίσης ἀξιοπαρατήρητα καὶ διὰ τὸ πυραμοειδὲς σχῆμά των, καὶ διὰ τὴν θέσιν αὐτῶν, καὶ διὰ τὰς παραδόσεις τὰς ὁποίας φυλάττει ἀκόμη ὁ λαὸς πρὸ ἀμνημονεύτου καιροῦ περὶ τῆς ἀρχῆς τῆς ἐγέρσεώς των. Αὐτὰ εἶναι διὰ τὸν περιέργον περιηγητὴν, τὸν ὁδοιποροῦντα ἀναμέσον τοσούτων ἱστορικῶν ἀναμνήσεων, τόσον μᾶλλον πολύτιμα καὶ ἀξία τῆς ἐξερευνησεώς του, ὅσον εἶναι σπάνια τὰ ἀρχαιολογικὰ ὑπομνήματα εἰς τὴν Ἀτροπάτιον Μηδίαν, ὀνομαζομένην σήμερον Ὀζερμπεϊζάν· μολονότι γνωρίζομεν ὅτι ἡ χώρα αὕτη ἔδωκεν ἀρχὴν εἰς τὴν πυρολατρείαν, καὶ παρίσταται εἰς τὰ χρονικά τῆς Περσίας ὡς ἡ κλεινοτέρα ἀπασῶν τῶν ἐπαρχιῶν τοῦ μεγάλου τούτου βασιλείου.

Ἐπεσκεψθῆναι πλῆθος τοιούτων γεωλόφων εἰς διαφόρους χώρας τῆς Περσίας. Ὅλα μὲν, μάλιστα δὲ τὰ ἐν ταῖς κοιλάσι τοῦ Σελμᾶς καὶ Οὐρμιά, πατρίδος τοῦ Ζωροάστρου, κατὰ τὸ γενικώτερον φρόνημα, μ' ἐνησχόλησαν ἐξαίρετως, καὶ μετὰ παρεκίνησαν νὰ προτείνω εἰς ἑμαυτὸν τὰς ἀκολούθους ἐρωτήσεις.

Α'. Διὰ ποῖον σκοπὸν κατασκευάσθησαν;

Β'. Ποία ἡ ἐποχὴ καθ' ἣν ἤρχισαν νὰ χρησιμεύωσι καὶ νὰ ἀνεγείρωνται;

Γ'. Ποία ἡ ἐποχὴ καθ' ἣν ἐξέλειψε τὸ ἔθος τοῦ ἀνεγείρειν, ἢ, μᾶλλον εἰπεῖν, τοῦ ἐπισωρεύειν τοσαύτην ποσότητα γῆς, ὥστε νὰ σχηματίξῃ λόφους, εἰς πολλὰ μέρη πολλῶν ποδῶν ὕψους ἔχοντας;

Τὰ προβλήματα ταῦτα μένουσι εἰς τὰς ἱστορίας ἄλυτα, καὶ οἱ τῶν περιηγητῶν συμπερασμοὶ δὲν ἀκούν

πρὸς ἀνίχνευσιν τῆς ἀληθείας· κάποτε μάλιστα στεροῦνται παντὸς βαθμοῦ πιθανότητος. Ὁ Κερ-Πόρτερ, ὁ συγγραφέας τὰς τῆς Περσίας Ἀρχαιότητος, καὶ ὁ νεώτερος τῶν ἐπιστημόνων περιηγητῶν τοῦ τόπου αὐτοῦ, δὲν ἀναφέρει σχεδὸν τίποτε περὶ τῶν λόφων τούτων. Εἶναι τῶνόντι ἀπορίας ἀξίον πῶς τὸ πλῆθος αὐτῶν εἰς μέρη ὑπ' αὐτοῦ ἐπισκεφθέντα δὲν εἴλκυσε τὴν προσοχὴν του, οὐδ' ἠξιώθησαν κἂν τινῶν γραμμῶν εἰς τὸ βιβλίον του, ἐνῶ πολλὰ ἀσήμαντα καὶ οὐδενὸς λόγου ἀξία κατεχωρήθησαν, καὶ ἰχνογραφίαι ἀντικειμένων οὐτιδανῶν, ὡς κριῶν λιθίνων, καὶ λίθων μνημείων τοῦ μεσαιῶνος, ἐπισυνήφθησαν.

Ὅλοι σχεδὸν οἱ λόφοι οὗτοι ἔχουν ἀρκετὴν συμμετρίαν, καὶ τὸ σχῆμά των εἶναι τόσον εὐρυθμον καὶ τεχνικόν, ὥστε δὲν ἀφίνει εἰς κἀνένα ἀμφιβολίαν ὅτι κατεσκευάσθησαν ὑπὸ χειρῶν ἀνθρώπων· ἡ κρηπίς των ἐν γένει, καὶ πολλάκις αἱ πλευραὶ εἶναι κεκαλυμμέναι ἀπὸ θραύσματα κεράμων καὶ πλίνθων, τὰ ὁποῖα φαίνονται ὡς λείψανα τειχῶν ἢ παλαιῶν οἰκοδομημάτων. Εἰς πολλοὺς παρατηρεῖ τις ἔτι ἕχνη εὐγνωστα ἐρυμάτων καὶ τάφων, ὑπὸ τῶν ὁποίων περιεβάλλοντο. Τὸ μεγαλύτερον ἐρείπιον π. χ. τῶν Ῥαγῶν ἔχει περιτειχίσματα καὶ προμαχῶνας τετραγωνικούς διὰ πύργων ὠχυρωμένους, οἰκοδομηθέντας ἐπὶ τοιούτου ἐντέχνου λόφου. Ἄλλ' ὁ ἀξιοπεριεργότερος ὄλων τῶν γνωστῶν μας Τεπέδων εἶναι ἀναμφισβητήτως ὁ τοῦ Ἀρυαβάδου (Aryabad), ἐπὶ τοῦ ὁποίου σώζονται ἕως σήμερον λείψανα βωμοῦ ἀξιολόγα, ἀφιερωμένου εἰς τὴν πυρολατρείαν, μείναντα καὶ ἀπὸ τὸν πανδαμάτορα χρόνον ἀνέπαφα, καὶ ἀπὸ τοῦ Βανδαλισμοῦ τὸν πέλεκυν ἀβλαβῆ. Εἰς δὲ τὸ Γκουνεῖ, πλησίον τῆς λίμνης τοῦ Οὐρμιά, εὐρίσκονται ἑπτὰ γεώλοφα, τὰ ὁποῖα φέρουσιν ὀνόματα Κελτικά, καὶ εἰς τὰς ἄκρας τῶν ὁποίων λέγουσιν παραδοτικῶς ὅτι ὑπῆρχον πάλαι ἱερά πυρεῖα, ὅπου οἱ ἀρχαῖοι Πέρσαι προσεκύνουν τὸ πῦρ καὶ τὸν ἥλιον ὡς σύμβολα γεννητικὰ καὶ συντηρητικὰ τοῦ παντός. Εἶναι ἀξιοπεριεργὸν πόσον ἡ δημοτικὴ αὕτη παράδοσις συμπίπτει μὲ τὴν ἀκόλουθον περικοπὴν τοῦ Ἡροδότου—“Ἐπὶ τὰ ὑψηλότερα τῶν οὐρέων ἀναβαίνοντες θυσίας ἔρδειν· θύουσι δὲ ἥλιόν τε καὶ σελήνην καὶ γῆν καὶ πυρὶ καὶ ὕδατι καὶ ἀνέμοισι.”

Ἐπὶ Φεταλῆ—Σάχ, ποιμὴν τις, ὀδηγῶν τὰ πρόβατά του ἐπάνω εἰς ἓνα τῶν γεωλόφων τούτων, ἀνεκάλυψε κατὰ τύχην σορὸν, τὴν ὁποίαν ἀνοίξας, εὐρήκε μέσα στέφος χρυσοῦν καὶ τέσσαρα συνθήματα βασιλικά, κεκαλυμμένα ἀπὸ διαφόρους λίθους τιμαλφεῖς. Τὸ ἔθος τῶν παλαιῶν Περσῶν τοῦ νὰ ὑψόνωσι γεωλοφίας ἐν εἶδει μνημάτων ἐπιβεβαιουταί ἴσως καὶ ἀπὸ ἐν χωρίον τοῦ πατρὸς τῆς ἱστορίας, ἐνθα, μετὰ τὴν περιγραφὴν τῆς γενομένης ἐκ διαταγῆς τοῦ Ξέρξου εἰς τιμὴν ἐνὸς τῶν ἀξιωματικῶν του κηδείας, προσθέτει ὅτι ὄλος ὁ στρατὸς συνέδραμεν εἰς τὴν ἔγερσιν τοῦ μνημείου του· “Ἐν Ἀκάνθω δὲ ἐόντος Ξέρξεω, συνήνευκε ὑπὸ νοῦσου ἀποθανεῖν τὸν ἐπεστέωτα τῆς διώρυχος Ἀρταχαίην, δό-

κιμον ἐόντα παρὰ Ξέρξην, καὶ γένος Ἀχαιμενίδην, μετὰ θεῖ τε μέγιστον ἐόντα Περσῶν, (ἀπὸ γὰρ πέντε πῆχεων βασιλῆων ἀπέλιπε τέσσαρας δακτύλους), φωνεόντά τε μέγιστον ἀνθρώπων· ὥστε Ξέρξεα, συμφορὴν ποιησάμενον μεγάλην, ἐξενεῖκαί τε αὐτὸν κάλλιστα καὶ θάψαι. Ἐτυμβοχόεε δὲ πᾶσα ἡ στρατιή, κτλ.” Πολυμ. βιβλ. 7. Κ. 117.

Ἐκ τῶν διδομένων τούτων ἔπεται ὅτι τὰ ρηθέντα γεώλοφα ἐχρησίμευον διαφόρως. Εὐλογοφανῆ αἰτία μᾶς κἀμνον πρῶτον νὰ εἰκάσωμεν, ὅτι ἐχρησίμευον τῶνόντι ὡς τύμβοι δι' ἀνδρας ἐπιφανεῖς. Ἡ δὲ ὑπαρξίς ἀνθρωπίνων ὀστέων, εὐρισκομένων ἐνίοτε εἰς κοιλότητος ἢ κατώγια ὑπὸ τὰ γεώλοφα ταῦτα, μὲ πείθει προσωπικῶς ἔτι μᾶλλον εἰς τοῦτο. Κατὰ δεύτερον λόγον, πρέπει νὰ ἦσαν ἀναμφιβόλως τόποι διωρισμένοι ὡς καταλληλότεροι εἰς τὴν ὑπαίθριον ἐκθεσιν τῶν τεθνηκότων, τῶν ὁποίων τὰ πτώματα ἐγκαταλείποντο ἐν μέσῳ περιβόλου εἰς τὴν ἀδδηφαγίαν τῶν σαρκοβόρων ὀρνέων, κατὰ τὸ θρησκευτικὸν δόγμα τοῦ Ζωροάστρου, τὸ ἀπαγορεύον τὴν ταφὴν τῶν νεκρῶν, ἐπὶ λόγῳ, ὅτι ἐμίαινε δῆθεν τὴν γῆν, θεωρουμένην ὑπὸ τῶν Περσῶν ὡς ἐν τῶν ἀξιοσεβάστων στοιχείων. Ξηρὸν φρέαρ ἐπίτηδες ἀνεωγμένον ἐπὶ τοῦ λόφου, ἢ δεξαμενὴ βαθεῖα, ἐδέχοντο τὰ ὄστᾶ μετὰ τὴν ἐκσάρκισιν αὐτῶν· τοῦτο δ' ἀρκούντως ἀποδεικνύεται ἐκ τῆς ἀπείρου ποσότητος τῶν κοκκάλων τὰ ὁποῖα βλέπομεν εἰς πολλὰ τῶν γεωλόφων, τῶν τοποθετημένων εἰς τὰ περίξ τῆς πρωτεύουσος τοῦ Τεχερανίου, καὶ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῆς ἀγοῆς ἐντεῦθεν εἰς τὸ Χωρασάνιον. Πρὸς τούτοις δὲ, διὰ τὴν ἔρημον καὶ μονήρη των θέσιν, καθὼς ἀκόμη καὶ διὰ τὸ μέτριον ὕψος των, ἐπρωτιμῶντο τυχὸν ἀπὸ τοὺς Πέρσας ὡς ἀρμοδιώτατα καὶ πρόσφορα μέρη διὰ τὰς προσευχὰς καὶ θυσίας των· καὶ ἡ ὑπόθεσις αὕτη ἐνισχύεται ἀπὸ ἐρείπια νῶν ἢ πυρεῖων ὑπάρχοντα ἕως σήμερον ἐπὶ πολλῶν γεωλόφων. Κατὰ πιθανολογίαν ἐμποροῦμεν νὰ δώσωμεν καὶ μίαν τετάρτην χρῆσιν εἰς αὐτὰ, παρατηροῦντες ἐξ αὐτῶν πολλὰ ὠχυρωμένα καὶ μὲ χαρακώσεις τοιαύτας, ὥστε νὰ μὴ διαφέρωσιν ἀπὸ παλαιὰ φρούρια κατεσκευασμένα· καὶ τοιαῦτα πρέπει νὰ τὰ ἐκλάβωμεν, χρησιμεύσαντα ὡς καταφύγια προφυλακτικώτερα εἰς τοὺς ἰθαγενεῖς, ὁσάκις ἐπαπειλοῦντο εἶτε ἀπὸ ἐξωτερικῶν ἐχθρῶν προσβολῆν, εἶτε ἀπὸ τῶν ἰδίων αὐτοχθόνων δυσμενεῖς ἀποπειράς· ἀλλὰ ποτὲ, καὶ εἰς οὐδεμίαν περίστασιν, δὲν κατέφυγον εἰς αὐτὰ οἱ ζητούντες σκέπη ἀπὸ τὰ καύματα τοῦ θέρους, ὡς τινες εἶπον διότι ὄντα, καθὼς προεβλέθη, μεμονωμένα, πάντῃ ἀδενδρα, καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὑπὸ γαιῶν ἀνύδρων περικυκλωμένα, καὶ πλησίον ὀρέων φύσεως τιτανώδους, προσέτι δὲ καὶ μετρίου ὕψους ἢ μὴ ὑπερβαίνοντος κατὰ μέσον ὄρον τοὺς ἑκατὸν πόδας, δὲν εἶχον βέβαια θερμκρασίαν εὐκραιοτέραν, ἢ καταφυκτικώτεραν παρὰ τὰ πεδία· μάλιστα διὰ τὰς ῥηθείσας αἰτίας πρέπει νὰ ἦσαν καυστικώτερα παρὰ ὁποιοδήποτε ἄλλο μέρος.

Ἡ χρῆσις τῶν Τεπέδων προηγείται ἀναμφιβόλως

τοῦ Ἰσλαμισμοῦ· καὶ ἐὰν πρὸς τὸ βόρειον μέρος τῆς Περσίας ὑπάρχωσιν ἐξ αὐτῶν περισσότερα ἢ ἄλλαχού, τὸ αἴτιον εἶναι ὅτι ἡ χώρα αὕτη ἐγινε στάδιον δεινῆς καὶ πολυχρονίου πάλης, τέλος λαβούσης τὴν ἀντικατάστασιν τοῦ Παρθικοῦ θρόνου ἐπὶ τῶν ἐρείπιων τῆς Μακεδονικῆς Αυτοκρατορίας εἰς Περσίαν. Ἐπὶ τῶν μεθωρίων τοῦ Χωρασμίου, σήμερον Χωρασανίου, καὶ πλησίον τοῦ Τεχερανίου, σώζονται ἀκόμη ἕχνη Ἑλληνικῶν στρατοπέδων ὄχι μακρὰν τινῶν γεωλόφων, τὰ ὁποῖα πρέπει νὰ ἦσαν ὠχυρωμένα, κρίνοντες ἀπὸ τοὺς σωροὺς τῶν λίθων καὶ τὰ λείψανα τῶν ἀρχαίων κατασκευῶν. Ὅπου οἱ αὐτόχθονες ἐπολέμουν πρὸς ἀνάκτησιν τῶν δικαιωμάτων καὶ τῆς καταδυναστευμένης πατρίδος των ἐναντίον ἐχθροῦ ἰσχυροῦ, ἠγωνίζοντο μὲ ὀρμὴν ἀκάθεκτον, διαμιλλώμενοι ὑπὲρ ἐκάστου βήματος γῆς, καὶ κατεσκευάζον πανταχοῦ προβόλους καὶ φρούρια, εἶτε διὰ νὰ καθέξωσι τὴν ἐπιφορὰν του εἰς τὰ πρόσω, ἢ καὶ διὰ νὰ ἔχωσι τόπον ἀρμόδιον εἰς ἀσφαλῆ συναγωγὴν, ἐνθα αἱ δυνάμεις των συγκεντροῦμεναι ἀντιπαρετάττοντο εὐπραγέστερον εἰς τὰς προσβολὰς τῶν πολεμίων.

Ἡ διάφορος χρῆσις τῶν γεωλόφων τούτων ἔπαυσε ὀλοτελῶς εἰς τὴν ἐποχὴν, καθ' ἣν ἡ Σασσανικὴ δυναστεία διεδέχθη τὴν τῶν Ἀρσακιδῶν. Τότε οἱ ἀρχιτέκτονες Ἕλληνες εἶχον εἰσάξειν εἰς ἅπασαν τὴν Περσίαν τέχνην τοῦ κατασκευάζειν καὶ οἰκοδομεῖν εὐφυστέραν καὶ ἀσυγκρίτως κομφοτέραν ἀπὸ τὴν ὁποίαν μετεχειρίζοντο ἕως τότε οἱ Πέρσαι.

Ο ΜΕΣΣΙΑΣ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΛΑΟΝ.

Οἱ κοπιῶντες, δράμετε, καὶ οἱ πεφορτισμένοι, τοὺς δυστυχεῖς ἢ τοῦ Θεοῦ ἀγκάλῃ περιμένει· τὸν ἐλαφρόν μου ἄρατε ζυγὸν τῆς ἀληθείας, ζυγὸν λυτρώσεως παθῶν, ζυγὸν ἐλευθερίας. Ὡ πένητες! μὴ θλίβεσθε, ὦ δοῦλοι! μὴ λυπεῖσθε, εἰς οὐρανὸν εὐδαίμονες καὶ ἴσοι πάντες εἰσθε. Μὴ τοὺς δυνάστας τρέμετε, τοὺς δυναμένους μόνον τὴν δέσμευσιν τοῦ σώματος καὶ τῆς σαρκὸς τὸν φόνον. Σοφοί! ἂν ναυαγήσετε ὑπὲρ δικαιοσύνης, εἰς οὐρανὸν τυγχάνετε λιμένος καὶ γαλήνης.

Μακάριοι ἐν γένει
καὶ οἱ δεδιωγμένοι,
καὶ δοῦλοι καὶ ἀκτήμονες,
πλὴν πρᾶοι καὶ ἐλεήμονες,
πλὴν δίκαιοι καὶ ἰλαροί,
καὶ τὴν καρδίαν καθαροί!

Πᾶν ὅ,τι ἐπραξας καλὸν εἰς τὸν ἐλάχιστόν σου, τὸ ἐπραξας εἰς σεαυτὸν καὶ εἰς τὸν Κύριόν σου. Ἄμην, ὁπότεν ὁ Υἱὸς καθίσῃ τοῦ ἀνθρώπου εἰς θρόνον δόξης, χύνων φῶς καὶ πῦρ ἀπὸ προσώπου, καὶ τάξεις περιλάμψωσιν Ἀγγέλων κύκλωθέν του, καὶ στῶσι χίλιοι νεκροὶ αἰῶνες κάτωθέν του, καὶ εἰς πλάστιγγα ἰσόρροπον τὴν δεξιὰν ἐκτείνων Κραυγᾶση, “ Λαοί, ἔρχομαι τὴν οἰκουμένην κρίνων·

Ἐγὼ ἐπέινασα· πλὴν σεῖς οὐκ ἐξεθρέψατέ με· Ἐγὼ ἐδίψησα· πλὴν σεῖς οὐκ ἐποτίσατέ με· Οὐδὲ μὲ ὑπεδέχθητε καὶ ἀσθενῆ καὶ ξένον, Οὐδὲ μ' ἐνδύσατε γυμνὸν καὶ ἐκτετραχηλισμένον.” Καὶ τότε κρᾶξουσι πολλοὶ, “ Δικαιοκρίτα πότε, Πεινῶν διψῶν καὶ ἀσθενῆ καὶ ξένος ἦσο; ” “ Ὅτε εἰς πένητας καὶ ἀσθενεῖς ἐστρέφετε τὰ νῶτα, καὶ εἰς τοὺς κλαυθμούς των δυστυχῶν ἐκλείετε τὰ ὦτα.” Ἀγάπα τὸν Θεόν, ἰδοὺ ἡ βασίς ἢ μεγάλη. Ἀγάπα τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτὸν, ἢ ἄλλη· εἰς ταύτας δὲ τὰς ἐντολάς τὰς δύο τὸ πᾶν κεῖται, Ἡ ἠθικὴ ὀλόκληρος, οἱ νόμοι καὶ προφήται.

Πᾶν ὅ,τι θέλετε εἰς σᾶς νὰ πράττωσιν οἱ ἄλλοι, Ἐκεῖνο πράττετε· ἰδοὺ ἡ ῥῆσις ἢ μεγάλη. Σκληρῶς μὴ κρίνετε, σκληρῶς μὴ καὶ ὑμεῖς κριθῆτε· Καὶ μὴ καταδικάσετε, μὴ καταδικασθῆτε· Τὸ κάρφος εἰς τὰ ὄμματα ὄρας τῶν ἀδελφῶν σου, καὶ οὐδὲ βλέπεις τὴν δοκὸν τὴν εἰς τὸν ὀφθαλμόν σου; Λαεῖ! τὸν νόμον ἤκουσας τὸν ἐν δυνάμει ὄντα, Δὸς ὀφθαλμόν δι' ὀφθαλμόν, ὀδόντα δι' ὀδόντα· Σὺ ὅμως καὶ τὸν πρῶτιστον ἐχθρῶν σου καὶ φονεῶν Παρὰ τὸν νόμον οἴκτειρε, τὴν τύφλωσίν του κλαίων· Ἀγάπα, τέκνον τοῦ Θεοῦ, καὶ τοὺς ἐχθρούς σου ἔτι, καὶ τοὺς κακοποιούντάς σε γενναίως εὐεργετῆ· εἰς τοὺς καταρωμένους σε ἀπόδος εὐλογίας, καὶ εἰς τοὺς βλασφημοῦντάς σε ἀπόδος εὐφημίας· Ὁ Κύριος τὸν ἥλιον εἰς πάντας ἀνατέλλει, καὶ εἰς τῶν ἀδίκων τοὺς ἀγροὺς τὴν δρόσον ἀποστέλλει.

Ἄν ἔχῃς δύο, χάριζε τὸν ἓνα σου χιτῶνα· τὴν ἄλλην στρέφε, ραπισθεῖς εἰς μίαν σιαγόνα. Ἄν πάντες ἀνεξίκακοι καὶ ἀγαθοὶ γενῆτε, καὶ ἄνευ νόμων καὶ ἀρχῶν ἢ τάξεις συντηρεῖται. Ἄντὶ λαῶν, ὡς σήμερον σκληρῶς τυραννουμένων, Ἄντὶ ἐθνῶν, ὡς σήμερον ἀλληλομαχομένων,

Ὁ κόσμος τότε μία

Γενήσεται εἰρηνικὴ καὶ ἴση πολιτεία. Τί φάγητε, τί πίητε, τί τόσον μεριμνᾶτε; τὸ τρέχον τὴν ὑπ' οὐρανὸν πτηνὸν δὲν ἐρευνᾶτε Ἄν σπείρη, ἂν θείρη,

καὶ ἂν εἰς τὰ ταμεῖά του ἀστάχεις θησαυρίζῃ; τί αὐριον φορέσθητε πρὸς τί φροντίς ἢ τόση; τὰ κρίνα οὐδὲ νήθουσι καὶ οὐδὲ κοπιῶσι, καὶ ὅμως οὐδ' ὁ Σολομῶν, εἰς ὄλον του τὸν πλοῦτον καὶ εἰς ὄλον τὴν πομπὴν αὐτοῦ, ἐνδύθη ὡς ἐν τούτων.

Ἀκούσατε! . . πᾶς ὁ τηρῶν πιστῶς τὰ ῥήματά μου εἰς βάσιν ὠκοδόμησε, μακρὰν ἀστάτου ἄμμου, Ἀκράδαντον καὶ ἀσφαλῆ·

καὶ ἐφύσησε πνεῦμα πολὺ,

καὶ ποταμοὶ κατέβησαν καὶ ὑετὸς ῥαγδαίως, πλὴν ἔμεινεν ὁ οἶκός του ἀνέπαφος καὶ νέος· καὶ πάλιν πᾶς ὁ μὴ τηρῶν πιστῶς τὰ ῥήματά μου εἰς βάσιν ὠκοδόμησεν ἐπὶ ἀστάτου ἄμμου Ὀλισθηρὰν καὶ ἐπισφαλῆ, καὶ ἐφύσησε πνεῦμα πολὺ,

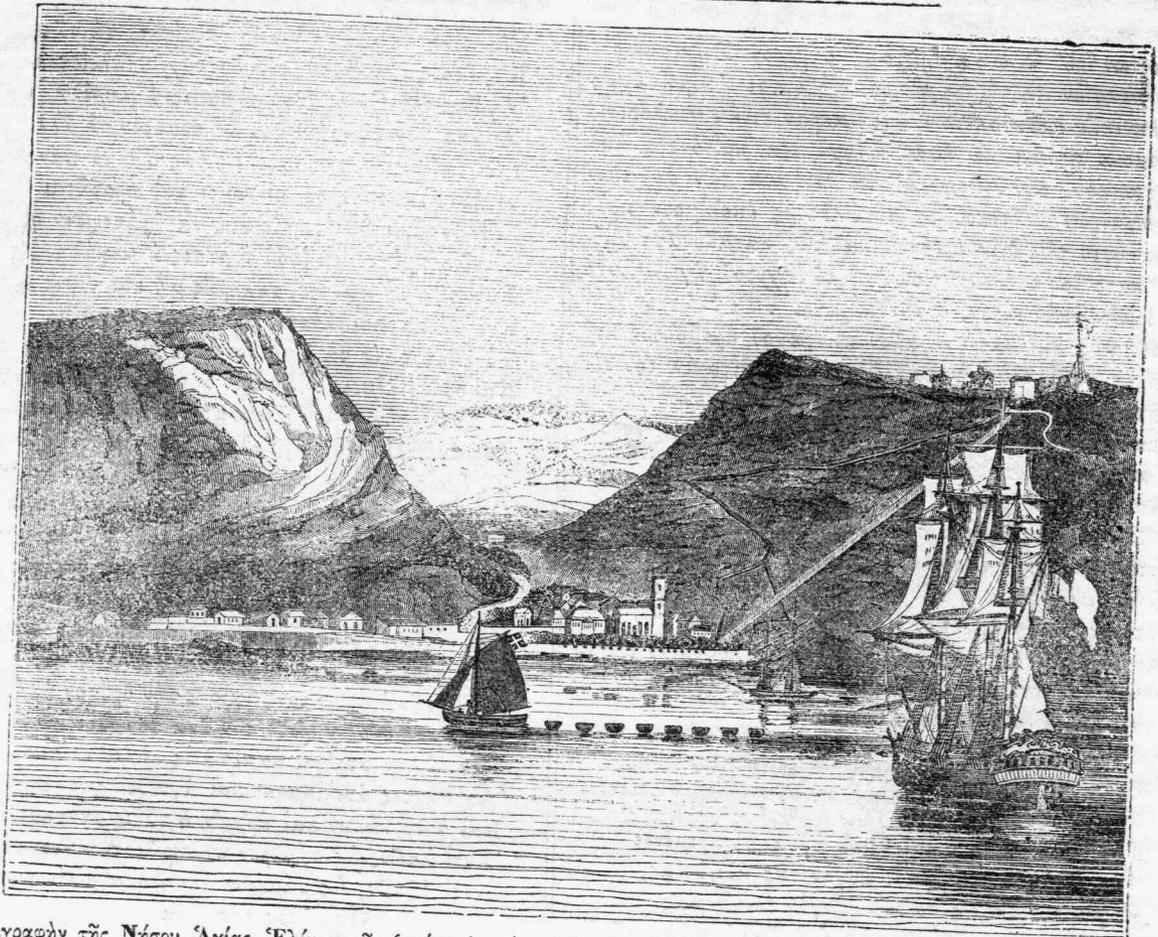
Καὶ ποταμοὶ κατέβησαν καὶ ὑετὸς βραγδαῖος,
Κ' ἐλύθησαν τοῦ οἴκου του τὰ θεμέλια ταχέως.

(Ἀποπέμπων τὸν λαόν).

Ἄλλὰ πληροῦνται σήμερον αἱ ὄλαι σου ἐλπίδες

Πορεύου καὶ ἀνάγγειλε, λαέ! τὰ ὅσα εἶδες·
Λαέ! νεκροὶ ἀνίστανται, χωλοὶ περιπατοῦσι,
Τετυφλωμένοι βλέπουσι, καὶ ἄφωνοι λαλοῦσι.

Π. ΣΟΥΤΣΟΣ.

Περιγραφὴν τῆς Νήσου Ἁγίας Ἐλένης, τῆς ὁποίας θεωρίαν βλέπει ἐνταῦθα ὁ ἀναγνώστης, κατεχωρήσαμεν εἰς Σελ. 44 Τόμ. Δ'.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΣΥΤΑΞΕΩΣ ΤΗΣ ΓΗΣ.

ΔΗΛΟΝ ὅτι ὁ Δημιουργὸς κατεσκεύασε τὴν γῆν ἐφ' ἧς κατοῦμεν, μὲ σκοπὸν νὰ ὑποστηρίξῃ τὸν ἄνθρωπον καὶ τὰ λοιπὰ ζῶα, ὁμοῦ μὲ τὰς κατοικίας των, ὡς καὶ νὰ παρέχῃ τὰ φυτικά προϊόντα τὰ πρὸς ζωὴν αὐτῶν ἀπαιτούμενα· ὅθεν καὶ ἔδωκεν εἰς αὐτὴν ἀκριβῶς τὴν πικνότητα, ὅση διὰ ταῦτα χρειάζεται. *Ἄν μὲν ἦτο πολὺ σκληροτέρα παρ' ὅσον εἶναι τώρα, ἂν ἦτο, παραδείγματος χάριν, τόσοσὺν πικνὴ ὅσον ἡ πέτρα, δὲν ἤθελεν ἐπιδέχεσθαι καλλιέργειαν, καὶ φυτὰ δὲν ἤμπορουσαν παράγωνται ἐκ τῆς ἐπιφανείας τῆς. *Ἄν δὲ ἦτο μαλακωτέρα, ἤθελεν εἶσθαι ἀνίκανος νὰ μᾶς ὑποβαστάξῃ, καὶ ἤθελεν καταβυθίζεσθαι εἰς πᾶν βῆμα, ὡς ἄνθρωπος βαδίζων εἰς λάσπην. *Ἐκ τῶν πολλῶν παραδειγμάτων τῆς θείας σοφίας, τὰ ὁποῖα πανταχοῦ βλέπομεν, εἶναι καὶ τὸ ὅτι τὰ στερεὰ μέρη τῆς γῆς εἶ-

ναι ἀκριβῶς κατάλληλα εἰς τὴν φύσιν καὶ τὰς χρεῖας τῶν κατοικούντων αὐτήν.

ΤΑ ἔξιμα εἶναι πολὺ τῶν νόμων σημαντικώτερα. *Ἀπ' αὐτὰ κρέμανται, κατὰ μέγα μέρος, οἱ νόμοι. *Ὁ νόμος μᾶς ἐγγίζει τῇδε κάκεισε, πότε καὶ πότε· ἀλλὰ τὰ ἔξιμα μᾶς ταρασσοῦν ἢ καταπραῖνουν, διαφθεῖρουν ἢ καθαρίζου, ὑψόνουν ἢ ἐξευτελίζουν, βαρβαρόνουν ἢ ἐξευγενίζουν, διὰ σταθερᾶς, ὁμοιοῦς, ἀνεπαίσθητου ἐνεργείας, ὡς ἡ τοῦ ἀέρος τὸν ὁποῖον ἀναπνέομεν. Αὐτὰ μορφόνουσι καὶ χρωματίζουσι τὴν ζωὴν μας. Κατὰ τὴν αὐτῶν ποιότητα, βοηθοῦσι τὴν ἡδύκην, ἀναπληροῦσιν αὐτήν, ἢ διόλου τὴν καταστρέφουσι.

Τί τὸ ὠραιότατον;—Τὸ Σύμπαν· καθὸ ἔργον τοῦ Θεοῦ.
Τί τὸ κραταιότατον;—Ἡ ἀνάγκη· καθὸ ἅπαντα νικῶσα.